

Hvussu minka við gapið millum fiskimenn og fiskifrøði?

Frásøgn frá fundi við Menakhem Ben Yami

Sveisi- og trygðarútgærð til skip

petur & petur • 320870

P/f Sveisingahandlin
Mykinesgøta 8
Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 311909 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

Køllekipanir til skip, idnað & handlar
Hiltepumpur · Prosjektering · Montering

SUNWELL

deepchill™
fresh

Sunwell Deepchill™
is-skipan
- ein góð iløga

Royndir vísa, at góðskan á fiskinum er munandi betri við greytis enn við vanligum ísi

ELECTRIC

Hoyvíksvegur 53 · tel 35 12 20 · www.im.fo

Eru vit við at fara aftur í 80-ini?

Síða 26

Er prískappingin í vanda?

Smiðjan á Skipanesi

Brot úr okkara smiðjusøgu

Síða 11

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyrri KÄRCHER trýstspularum til ídnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Okkara maður í Nambia

Síða 19

Síða 20

Børn á Sanatoriinum

Feskfiskaveiðan óbroytt í nøgd, men veksur í virði

Fyrra hálvár í ár avreiddi feskfiskaflostin somu nøgd sum í fjør - stívliga 67.000 tons. Men hóast tað vaks avreiðingarvirði meira enn 90 milliónir kr. ella 17,4 %. Avreitt varð fyrri 625 millónir fyrstu 6 mánaðirnar í ár afturímóti 532 milliónum í fjør.

Nærum helvtin av virðisvøkstrinum stavar frá frægari upsaprisum. Miðalkiloprisurin á upsa er farin úr knøppum 3 krónum og 30 oyru upp í knappar 4 krónur og 90 oyru. Og samlaða avreið-

ingarvirði á upsa er vaksið við meira enn 44 milliónum krónum. Tað er ein øking uppá góð 43 %. Upsin er nú farin framum toskin sum fiskaslagið við størsta avreiðingarvirðinum.

Hóast toskafiskiskapurin heldur fram at minka og nú er 7.500 tons, hevur ein miðal prishækking á næstan 10% gjørt, at avreiðingarvirði heldur sær á umleið 150 milliónum.

Bæði í fjør og í ár hevur verið avreitt meira av

hýsu enn av toski. Men avreiðingarvirðið á hýsu nið hevur vaksið meira enn minkingin í tonsum, soleiðis at virðið fyrra hálvár í ár er 15,5% størri enn í fjør.

Landingarnar av havtasku bara økjast. Í ár eru avreidd nærum 2.500 tons, ið er 1/3 meira enn í fjør. Tá prísurin samstundis heldur fram at vaksa, er havtaska fiskaslagið við størsta %-vøkstrinum - 45,1% - í avreiðingarvirðinum.

Feskfiskaveiða fyrra hálvár 2005 og 2006. Nøgd, virði og %-broyting

Fiskaslag	Nøgd			Virði		
	2005	2006	2005-'06	2005	2006	2005-'06
	Tons		%-Broyting	1.000 kr.		%-Broyting
Toskur	9.071	7.547	-16,8	153.368	147.781	-3,6
Hýsa	10.002	9.519	-4,8	94.856	109.532	15,5
Upsi	30.752	30.821	0,2	103.280	147.884	43,2
Annar botnfiskur	7.162	7.638	6,6	59.342	80.959	36,4
Havtaska	1.938	2.490	28,5	48.831	70.850	45,1
Annar flatfiskur	1.511	1.295	-14,3	34.776	30.040	-13,6
Annað	6.662	7.791	17,0	37.764	37.748	0,0
Samantlagt	67.098	67.100	0,0	532.217	624.794	17,4

Ja takk!

Eg ynski at gerast haldari av FF-blaðnum fyrri einans 250 krónur um árið

Verður sent ópostað (vit gjalda postgjald)

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

FF-blaðið - postsmoga 58 - FO-110 Tórshavn

Vit eru at hitta á tlf. 31 15 69 ella fax 31 87 69
fo-fisk@post.olivant.fo · www.fiskimannafelag.fo

100% tryggjeika?

Tí velja fleiri og fleiri maskinmeistarar Mobil smyrjoliu!

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mykinesgøta 8, Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 319354 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

petur & petur · 320870

DEILDARSTJÓRI TIL MENNINGARDEILDINA Á LØGMANSSKRIVSTOVUNI

Vit søkja eftir deildarstjóra til menningardeildina á Løgmansskrivstovuni at seta sum skjótast.

Uppgávur

Deildarstjórarvið fevnir í høvuðsheitum um at standa fyrri og samskipa búskaparligar, vinnuligar og samfelagsligar ætlanir, ið lögmaður hevur sett sær fyrri at fremja.

Deildarstjórin fær sostatt m.a. ábyrgdina av at:

- samskipa einskiljingarættan landsstýrisins
- standa fyrri og samskipa Visjón 2015
- standa fyrri og samskipa arbeiði, ið stuðla undir at alheimsgera Føroyar í breiðum týdningi. Hetta verður at gera í tóttum samstarvi við viðkomandi stjórnarráð, stovnar, mentanar- og vinnulív

Harafturat skal viðkomandi hava um hendi fíggarviðurskipti og roknskap á Løgmansskrivstovuni og á sendistovunum.

Deildarstjórin verður partur av leiðslumótinum á Løgmansskrivstovuni saman við lögmanstjóranum og deildarstjóranum á uttanríkisdeildini og stjórnardeildini.

Faklig førleikakrøv

Umsøkjarar skulu vera fakliga konir og hava viðkomandi samfelagsrættaða útbúgving frá hægri lærustovni. Góður kunnleiki um føroysk og útlendsk samfelags- og vinnuviðurskipti er ein fyrirtreyt.

Umsøkjarar skulu verða ágrýtnir av lyndi, miðvísir, tænastuhugaðir og duga væl at samstarva. Harafturat skulu umsøkjarar vera stinnir í føroyskum og enskum máli.

Tað er fyrimunur at hava leiðsluroyndir og/ella drúgvur royndir at standa fyrri verkætlanum. Tað er somuleiðis fyrimunur at kenna til almenna fyrisiting og at hava hollan kunnleika og/ella royndir úr vinnulivinum.

Setanartreytir

Deildarstjórin verður settur sambært sáttmála millum Fíggiarmálaráðið og avvarðandi yrkisfelag og verður løntur eftir 37. lønarflokki í sáttmála millum Fíggiarmálaráðið og Tænastumannafelag landsins.

Setanarokið fevnir um Løgmansskrivstovuna og stjórnarráðið.

Umsóknir

Vínarliga sendið umsóknir við prógvum, lívrenslis o.o. í seinasta lagi 15. august 2006 á teldupost info@tinganes.fo ella til:

Løgmansskrivstovan
Tinganes
100 Tórshavn

Gjallari upplýsingar um starvið fáast við at venda sær til Marjuna Hanusardóttir, lögmanstjóra, á telefon 551030.

Les meira á www.tinganes.fo

Løgmansskrivstovan styðjar lögmanni í at stjórna landsstýrinum og hevur ábyrgdina av at fyrirleika og fremja uppgávur, sum lögmaður hevur samsvarandi stýrisskipanini, nevniliga at samskipa og hava eftirlit við landsstýrinum, harumframt fyrisiting og uttanríkisráð.

VIT DRAGA EINA LÍNU - VIT SETA SKYNSEMI Í HÁSÆTI - VIT VIJLA VITA - VIT BRÓTA SLÓÐ

LØGMANSSKRIVSTOVAN
Prime Minister's Office

Müller - ein merkisverd ætt í Havn - og Müllers pakkhús

Í døgnum 25. juni til 6. august skipar Tórshavnar Býarsavn fyri framsýning í Smiðjuni í Lítluvík. Í ár hava vit valt at taka upp evnið um Müllersfólkini í Havn. Ætlanin var upprunaliga at gera eina framsýning um Ebbu Müller - Frú Müller, ið m.a. var reiðari, men mest kend sum stjóri á DFDS í Føroyum. Skjótt gjordist greitt, at tað var ikki lætt at skjalfesta hana, tó at hon var sjónlig og virkin í samfelagslívinum. Tí var farið í holt við tey Müllersfólk, ið myndaðu avgreiðsluna hjá DFDS, nevniliga sýslumaðurin H.C. Müller, sum var hann, ið fekk ábyrgdina av Foreinaða í 1866, sonin Søren Emil Müller,

sum tók yvir, síðani H.C. (y), ið doyði ungur. Frú Müller var kona H.C. (y), og hon helt fram við DFDS, til hon doyði í 1967, og at enda Ebbe, sum doyði árið eftir.

Sostatt umboðaði Müller donsku reiðarafyrirkjuna eina heila öld, og røktu tey sambandið við farmi og ferðafólki millum Danmark og Føroyar. Men Müllers-ættin var meira enn DFDS. Tað sæst í skjølum, at sýslumaðurin H.C., eisini nevndur Gamli Müller, var væl fyrri. Hann átti jørð ymsastaðni í Føroyum og harafturat nógvar húsaognir í Havn.

Trý børn hansara vóru í Grønlandi. Tveir synir og ein versonur vóru embæ-

tismenn har í eina fjórðingsöld, ein sonur fór yvir til USA. Frá honum frættist ikki aftur, men Søren var við til at flyta býin og Føroyar inn í ta nýggju tíðina við framburði og fyrirtaksemi.

Verdóttir Søren, Frú Müller, ið var donsk, var víðagitin sum stjóri, reiðari og arbeiðsgevari, men í Havn eisini kend fyri sítt sosiala arbeiði í Asylfor-einingini, har kvinnur í Havn royndu at hjálpa har tørvur var hjá fólki í býnum við m.a. og klæðum.

Tá ið vit annars tosa um Müller í dag hugsa vit kanska fyrst og fremst um Müllers pakkhús. Tað var Søren Müller, ið bygdi pakkhúsið. Hann var av

teimum størstu vinnulívsmonnunum seinast í 19. og fyrst í 20. öld.

Enn eru søguligar slóðir eftir í pakkhúsinum. Eitt tað fyrsta, sum kemur móti tær inni í pakkhúsinum er roykurin av tjøru. Enn situr hann fastur í húsinum. Á einum veggistendur 'Müller' við feitum penslastroki, eina aðra staðni er 'E. Müller' prentað við svørtum, við kriti einingini, har kvinnur í Havn royndu at hjálpa har tørvur var hjá fólki í býnum við m.a. og klæðum. Tá ið vit annars tosa um Müller í dag hugsa vit kanska fyrst og fremst um Müllers pakkhús. Tað var Søren Müller, ið bygdi pakkhúsið. Hann var av

Blokkur frá onkrum av skipunum.

Neyðmatur frá einum bjargingarbáti.

eina hjá Pf. Hvannasund til 'King Arthur' og 'Grundick', eina til 'Tre

Søskende' og aðrar við.

Á framsýningini eru farmaskjøl frá DFDS, funnin í pakkhúsinum fyri nøkrum árum síðani, læntar av Føroya Landsskjolasavni, sjóvinnulutir og nýggjar fotomyndir úr pakkhúsinum, og myndir av og tekstir um Müllersfólkini. Søguligu myndirnar eru frá Føroya Fornminnissavni, og aðrar læntar við vælvild frá John S. Müller og Óla Jákup Müller.

Framsýningin hjá Býarsavninum í Smiðjuni í Lítluvík er sum sagt opin frá 25. juli til 6. august, allar dagar frá 15.00 til kl. 20.00.

Tórshavnar Býarsavn

Ymisk útgerð av skipi frá Muller pakkhúsi.

Gomul mynd frá Müllers pakkhúsi við nøkrum av hansara skipum.

John Müller, somur Ebba og Henny, er langabbasonur Søren Muller.

Miniráðstevna við Menakhem BenYami:

Hvussu minka vit um gapið millum fiskimenn og fiskifrøðingar?

Í sambandi við vitjanina hjá Menakhem Ben Yami í Føroyum varð skipað fyri ein sokallaðari miniráðstevnu tann 7. juli. Evnið á miniráðstevnuni var, hvussu tað ber til at minka um skilnaðin millum fiskifrøðingar og fiskimenn, sum ofta tosa hvør sítt mál, og sum ofta hava ilt við at skilja hvør annan. Hetta siga royndirnar bæði í Føroyum og í øðrum londum.

Afturat Menakhem Ben Yami luttóku eisini fiskifrøðingarnir Hjalti í Jákupsstovu og Petur Steingrund. Auðunn Konráðsson, formaður í Meginfeag Útróðrarmanna, var eisini við.

Heilt fitt av fólki var komið á ráðstevnuna, og hesi umboðaðu ymsar partar av vinnuni og samfelagnum. Vit fara her at gera ein samandrætt av tí sum fór fram:

Búi Tyril hevði skipað fyri ráðstevnuni, og hann bjóðaði fólki at vera vælkominn.

Hann vísti á týðningin av, at fiskifrøðingar og fiskimenn kundu læra at tosa sum javnbjóðis partar, og at hetta bert kann verða til gagns fyri báðar partar og fyri samfelagið sum slíkt.

Fiskimenn og fiskifrøðingar mugu draga eina línu. Menakhem legði fyri við at siga, at hann kundi tosað nógva um fiskivinnupolitikk yvirhøvur, men tá henda ráðstevnan serstakliga var ætlað at byggja eina brúgv millum fiskimenn og fiskifrøðingar, vildi hann halda seg til tað evnið.

Hann legði eisini dent á, at tað, sum hann segði, ikki var við serligari tilvísing til Føroyar, men varð heldur sagt út frá royndum av fiskifrøðingum yvirhøvur.

Fremsta ábyrgdin fyri einum góðum samskipti liggur á fiskifrøðingunum. Tað átti at verið ein partur av útbúgvingini hjá fiskifrøðingum at lært at tosa við fiskimenn, og at duga at taka við og varðveita teir upplýsingar og ta kunning, sum teir fáa frá teimum. Teir áttu eisini at

Menakhem Ben Yami greiðir frá sínum royndum av fiskifrøðingum.

lært, hvussu teir kunnu siga fiskimonnum frá um teirra vitan innan fiskifrøðina í breiðastu merkning.

Fiskimenn meta onnur eftir, hvussu tey fata teirra boðskap. Tá niðurstøðurnar hjá fiskifrøðingum ikki samsvara við teirra egnu fatan av viðurskiptunum, verður úrslitið ofta mistrúgv og vantandi álit. Tá fiskimenn gera mistøk á hesum økinum, sviður tað at teimum sjálvum við minni úrtøku. Men tá fiskifrøðingar gera mistøk, hevur hetta onga ávirkan á teirra egnu viðurskipti. Teir fáa framvegis somu lønir, uttan mun til mistøkini teir gera.

Spurningurin er so, hví fiskimenn ikki altíð trúgva fiskifrøðingum?

Petur Steingrund vísti á týðningin av gróðrinum í havinum.

Aðunn Konráðsson lýsti støðuna hjá fiskimonnum.

Teir kenna tað ofta soleiðis, at fiskifrøðingar undirkennna teirra kunneleika og royndir, og at teirra kunning ofta bert verður sópað av borðinum sum óviðkomandi.

Teir halda eisini oftani, at málið, sum fiskifrøðingar nýta, er torskilt, og hetta skapar eisini misskiljingar.

Men serliga hava fiskimenn misálit á fiskifrøðingum vegna teirra arbeiðshátt, sum fiskimenn ikki halda gevur eina sanna mynd av støðuni hjá fiskastovnunum. Hetta er ikki minst galdandi, tá fiskifrøðingar leggja fram síni sjónarmið, sum um tey vóru bíbilskir sannleikar, sum teir als ikki eru. Teir sakna eisini, at

fiskifrøðingar veruliga kunna seg um umstøðurnar hjá fiskimonnum um borð á skipunum.

Fiskifrøði er nevniliga ikki nøkur nágreinilig vísind. Hetta vita fiskimenn, tí tað kann ofta staðfestast aftaná, at tað, sum fiskifrøðingar hava boðað sum "sannleikar", er ikki í samsvari við tað, sum veruliga hendir. Hetta vita flestu fiskifrøðingar eisini, men summir vilja ikki ásanna tað.

Hvat kann so verða gjørt? Fiskimenn og fiskifrøðingar mugu finna eina skipan, har royndir fiskimenn saman við frøðingunum finna eina mannagongd fyri at staðfesta støðuna hjá fiskastovnunum. Her

Elsti maður á fundinum var skjótt 85 ára gamli Hans Hansen úr Miðvági, saman við Hjalta í Jákupsstovu, sum eisini hevði eina framløgu.

mugu fiskimenn eisini kunna nýta ráðgeving frá óheftum fiskifrøðingum, sum eisini eiga at kunna vera við í einum slíkum arbeiði. Ein slíkur bólkur skal kunna biðja um fleiri kanningar við tilhoyrandi játtan, um mett verður, at tørvur er á tí. Hetta er fyri at tryggja mannagongdir, sum so væl sum gjørligt kunnu staðfesta støðuna hjá stovnunum.

Lykilin til at sleppa undan misskiljingum er økt samskipti. Einku kemur burtur úr at sita í hvør síni skotgrøv og skjóta hvør eftir øðrum. Tað kann meira enn so henda, at báðir partar hava rætt, sjálvt um tað verður sagt á ymiskan hátt. Tá ræður bert um at finna saman um ein felags boðskap.

Fiskifrøðingar:

Vilja samskipta

Síðan hevði Hjalti í Jákupsstovu framløgu. Hann helt, at teir høvdu nógva samskipti við fiskimenn. Hetta var t.d. galdandi fyri seismikkannningar og eisini fyri kanningar av korallum undir Føroyum, sum kravdi nógva samskipti við fiskimenn.

Hann vísti á eina kanning, sum bendi á, at álitid hjá fiskimonnum á fiski-

frøðingar kanska kortini ikki var so vánaligt, sum tað onkuntíð kundi síggja út.

Eisini vísti Hjalti á heimasíðuna hjá Fiskirannsóknarstovuni, har nógva verður kunnað um virksemd hjá stovninum, og har tað ofta eru tíðindini, sum eisini koma í fjølmiðlarnar.

Petur Steingrund hevði eina framløgu um umstøðurnar hjá fiskastovnunum undir Føroyum. Sigast kann, at tað verður meira ásannað nú, at onnur viðurskipti enn fiskiskapur hava stóra ávirkan á stovnarnar. Eitt, sum hevur sera stóran týðningi fyri, hvussu ein gýting kann hilnast, er gróðurin í sjónum. Er hann vánaligur, eru møguleikarnir munandi verri, enn um hann er góður. Kortini skal ansast eftir, at stovnurin ikki verður so lítil, at eingin møguleiki er fyri at ein gýting eydnast. Hvar tað markið er, veit eingin. Tað kann heldur ikki loysa seg at royna hetta!

Útróðrarmaðurin: Fáid fiskifrøðingar umborð á skipini Auðunn Konráðsson, formaður í MÚ, hevði eisini eina framløgu. Hann førði

Menn lurta við áhuga

Menakhem skiftir orð við einum av fundarluttakarunum Halgir W Poulsen.

fram fleiri av sjónarmið-unum hjá Menakhem.

Hann vísti eisini á, at fyrr var ein stórir partur av fiskifrøðini grundað á kunnleika hjá fiskimonn-unum, eins og fiskifrøðingar vóru við til at finna nýggjar stovnar til fiskimenn at veiða. Hetta skapti eina virðing hjá pørtunum mótvegis hvør øðrum.

Hetta tyktist at vera nokk so nógv broytt í dag. Nú gjørdist fiskifrøðin meira ein spurningur um vísind, sum eingir spurningar skuldi setast við, hóast tað var lætt at staðfesta, at ikki rættiligt grundarlag var fyri hesum. Tað tyktist sum at matematikken hevði fingið størri týðning enn grundarlag er fyri.

Samstundis hava politikkarar nýtt fiskifrøðingar sum undanførslu at seta í verk tiltøk, sum teir ikki einsamallir viljað hava ábyrgdina av.

Tað er givið, at tað er okkurt grundleggjandi galið við stovnsmetingum og tilráðingum í Norður Atlantshavinum. Summi lond hava fylgt øllum ráð-

um. Hóast hetta er veiðan minkað niður í eina helvt. Hjá øðrum er tað mótsett.

Fiskimenn hava nógvar ósvaraðar spurningar. Ein er, hvussu tað skal kunna bera til at regulera bert ein av fleiri fiskastovnum í sama øki? Ein annar er, hvussu tað kann bera til at áseta eitt neyvt tal fyri fiskideyða, tá alt annað í náttúruni broytast so nógv.

Spurningurin er eisini, hvussu stórir partur av fiskadeyðanum er veiða, tá hugsað verður um allar møguligar aðrar fortreytir.

Vit hava nógvar spurningar, men bert fá svar. Royndir vísa, at royndir fiskimenn duga minst líka væl at meta um framtíðar gongdina í fiskiskapi sum fiskifrøðingar. Her er talan um vitan og ikki vísind. Hetta skuldi eisini givið grundarlag fyri samstarvi.

Ein loysn kann vera í størri mun at fáa fiskifrøðingar umborð á fiskiskipini, so teir við egnum eygum kunnu síggja, hvat ið gongur fyri seg. Hetta vildi í hvussu er bøtt munandi um samskiptið.

Hvar var toskurin? Aftaná framløgurnar var eitt pallborðsorðaskifti við luttøku av fundarluttakarunum.

Osmundur Justinussen, royndur fiskimaður og eygleiðari, reisti aftur spurningin um, hvat ið hendi fyrst í 90-unum, tá toskastovunrin varð sagdur at vera fyribeindur. Og árið eftir var kortini hóp-in av 4 ára gomlum toski at fáa. Spurningurin er, hvaðani hesin toskurin kom, og hvar hann hevði verið, meðan hann eftir øllum at døma ikki var á landgrunninum. Hetta sigur nakað um óvissuna við tí, sum er í havinum. Men fiskifrøðingar eru kortini komnir so langt, at teir ásanna, at teir hava ikki fulla frágreiðing um tað, sum hendi tá.

Hetta er so eitt framstígl

ALT TIL ÚTRÓÐRARMANNIN

GUMMIBÁTATÆNASTAN hevur
tað, tú hevur brúk fyri

Vit hava gummibátin,
termodraktina, bjargingar-
vestin, handskarnar og
meginpartin av tí, tú
hevur brúk fyri.

útvaldar draktir

**Úr bert
499,-**

GUMMIBÁTATÆNASTAN

31 49 13

Mannaskarð 4

FO-110 Tórshavn

gbt@gbt.fo

www.gbt.fo

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnmisnýttarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

DEKKMASTER.FO

Fastir, lágir prísir

Bílig og góð dekk til persónbilar, vøruvagnar & jeepar ...eisini øll tey kendu

...tá ið prísurin eisini er avgerandi!

Prísdømi – summardekk

175/70-13	úr 540,-
175/65-14	úr 620,-
185/65-14	úr 650,-
195/50-15	úr 675,-
195/65-15	úr 695,-
205/40-17	úr 965,-
225/45-17	úr 995,-
225/40-18	úr 1.290,-

Um tú ikki hevur hug at brúka uppsparingina uppá dekk, ber til at vitja inn á dekkmaster.fo og bíleggja bílig dekk beinleiðis á alnetinum.

Sum nakað serstakt bjóða vit eisini kundum okkara eina heildarloysn, har bilurin verður avheintaður og koyrdur uppá pláss aftur tá dekkini eru ásett.

DM
DEKKMASTER

www.dekkmaster.fo
info@dekkmaster.fo
telefon 227 000

Løgmaður fremur ikki sensur

Vit hava í undanfarnum bløðum lagt lögmann undir sensur, tí á heimasíðuni hjá “visjón 2015” er víst til greinir í bløðunum, og hesi bløðini hava verið avmarkað til Sosialin og Dimmalætting.

Tað tykist at vera ein vanlig uppfatan, at hesi bæði bløðini umboða eina slíka breidd sum tíðindaberar, at er tilfar komið í tey, so er ikki neyðugt at vísa til onnur bløð. Einku er so skeivt sum hetta. Dimmalætting og Sosialurin er so lík sum politisk tíðindabløð, at tey kundu eins væl verið lögð saman.

Eitt er, at tey bera júst tey somu tíðindi um tað sama, men tað ringasta er, at tey tuga eisini um tað sama. Tíðindini, ið ganga politiska toppinum ov nær, verða snøgt sagt als ikki borin og enn minni kannað. Tískil er talan um eina regulera - enntá sjálv- bodna - einsrætting. Tað er óneyðugt at siga, at kringvarpið er upp aftur verri enn bløðini, uttan at komast skal inn á tað her.

Tíðindaflutningurin hjá FF-blaðnum er beint tann mótsetti. Vit halda tað vera óneyðugt at bera tíðini, sum heili fyra fjølmiðlar hava havt fram-

manundan. Hinvegin leggja vit dent á tey tíðindini, sum ikki koma í hesar fjølmiðlar. Her verður serliga hugsað um rættar-

loysið í politisku og umsitingarligu skipanini, sum eingin hevur áhuga fyri, heldur ikki Dimmalætting og Sosialurin. Bert eitt dømi um hetta er lýsingin av okkara mál viðvíkjandi Toll og Skatt.

Tí meta vit okkara blað at vera eitt minst líka upplagt blað at vísa til sum nevndu bløð.

Tað skal sigast til rós fyri lögmannsskrivstovuni, at hon hevur tikið hesi sjónarmið til eftirtektar, og er víst til FF-blaðið á jøvnum føti við nevndu bløð á heimasíðuni hjá “visjón 2015”.

Rætting til Argjamynd

Í frásøgnini “Brot úr Argja søgu” í seinasta blaði er ein feilur í eini myndatekst. Hann er í myndini av Ellu og Niels Holm Mortensen. Dóttirin á myndini er ikki Ninna, men Maja.

Rimmar skøta

Við “Nim” fingur teir herfyri eina rimmar skøtu. Hon vigaði 68 kg kruvd. Longdin var uml. 2,22 m og breiddin 1,65 m. Sum tað sæst á myndini, er hetta ein skøta, sum krevur sín mann.

Alfred 90 ár

annars var blíðskapurin og hjartalagið altíð framúr. Alfred er ein sáttligur maður, sum dugur væl at greiða frá. Hann hevur verið á sjónum í sínum ungum døgum og fara vit at taka til eina frásøgn, sum Alfred hevði í fyrru bókini hjá Erlingi Poulsen um Bjargingarbrøgd, har Alfred greiðir frá einum útróðrardegi 3. desember 1934 við fimmmannafarinum “Tjaldrið”, sum 3 hestar Solo motorur var settur í. Pápi Alfred var við.

Veðrið var tað besta, tá farið varð til útróðrar. Fyrst fóru teir á Munkagrunnin og síðan vestur úr Steininum. Sum leið út á dagin komu fleiri æl, og tað gjørdist vindur og óslætt. Eina ferð fekk bát-

urin ein sjógv, og pápin helt, at teir vóru komnir um tað grynsta um Dalagrynnisleiðina (Knokkin). Teir sigldu inneftir og sóu ljósini í Vági, tá motorurin steðgaði. Teir drivu suður eftir og mistu skjótt ljósini burtur aftur.

Innanfyri sóu teir ein deksbát úr Vági. Teir blussaðu, men hann sá teir ikki. Teir royndu at fáa motorin aftur í gongd, men tað eydnaðist ikki. Tá kemur ein bátur ímóti teimum, sum hevur sæð teir blussað. “Hvessingur” skuldi so fara at sleipa teir, men hann kom at liggja tvørt fyri, so teir fingur ein skvamp og nú stegðaði eisini teirra motorur, og báðir bátarnir róku suðureftir.

Tað gekk ikki long tíð, tá kemur ein deksbátur úr Vági til teirra. Tað er “Nólsoyar Páll” við Thorvaldi Hjelm sum formanin. Hann hevði ein porkerisbát uppá sleip. Hann tók eisini hesar báðar bátarnar, og teir komu til Pokeris kl. 10 um kvöldið. Men veðrið øtlaði so nógv, at vórðu teir ikki hjálptir til lands, kundi verið ein galin endi.

Alfred er ikki tann, sum nýtir stórt orð. So hann endaði frásøgnina soleiðis: “Hetta var ein ringur dagur.”

Hóast eitt sindur seint verður ynskt Alfredi hjartaliga tillukku við føðingardegnum.

ó.

Frítíðarfelagið Antares hevur havt ársaðalfund

Tríggir nevndarlimir stóðu fyri vali og vóru allir afturvaldir.

Nevndin hevur skipað seg við Meinhard Jacobsen sum formanni, Andras Gregersen og Jørgen Andreasen, sum næstformonnum og Thomas Lambastein sum figgjarleiðara. Hinir í nevndini eru Martin Frederiksen og Bjarki Fjerdal.

Áðalfundurinn samtykti ymsar broytingar í viðtøkum felagsins.

Millum annað vóru viðtøkurnar broyttar soleiðis, at felagið nú ikki bert er fyri tey, ið starvast hjá A. P. Møller - Mærsk A/S, men fyri allar føroyingar, ið starvast í altjóða farma- og frálavinnu.

Tá felagið í hovuðs-

heitum arbeiðir fyri allar føroyingar í farma- og frálavinnu, var hildið at tað var natúrligt at broyta viðtøkurnar samsvarandi.

Hetta er eisini í tráð við upprunaligu ætlanina við felagnum.

Eisini var samtykt at lækka limagjaldið niður í helvt, so tað nú er 200 krónur um árið.

Við hesum broytingum vónar leiðslan í felagnum at fáa ein breiðari limaskara, og við tí eisini eitt virknari felag.

Síðani felagið var stovnað á sumri 2004, hevur tað miðvíst arbeitt fyri áhugamálum hjá føroyingum í langfara farma- og frálavinnu.

Felagið hevur í góðum samstarvið við Føroysku

Sjómanskirkjuna betramunandi um tíðindaflutningin, bæði loftvegis og skrivaðum tíðindum.

Dagliga verður ein samandrátur av útvarpstíðindunum sendur til Handelsflådens Velfærdsråd, sum sendir tíðindini víðari til tey skip, ið hava teknað seg til hesa tænastu, sum er ókeypis fyri skipini. Felagið er vitandi um, at menn eru sera fegnir um hesa tænastu.

Donsku sjómansprestarin hava í dag møguleika til dagliga at prenta Dimmalætting út í fullari stódd. Áðrenn skip koma í havn í t.d. Rotterdam, Algeciras ella Hongkong, verður boðað frá, og Sjómanskirkjan kann bera so í bandi, at dagsins avís

verður borin umborð.

Eisini hevur felagið savnað 500 føroyskar bókur, og í samstarvið við Søfartens Bibliotek og Sjómanskirkjurnar, eru hesar bókur í dag til taks á teirra bókasøvnnum í Keypmannahavn, Algeciras, Hongkong og Rotterdam.

Hesar bókur eru gávur frá Føroya Banka, Føroya Sparikassa, Norðoya Sparikassa, Suðuroyar Sparikassa og Tryggingarfelagnum Føroyar. Skipafelagið Føroyar hevur ókeypis flutt bókurnar til Danmarkar.

Meira fæst at vita við at venda sær til felagið á tlf. 590100, ella um teldupost aldebaran@kallnet.fo.

Heimasíðan:

www.atares.fo

BAADER

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74

Fax: 44 42 85

Kappróður í Íslandi

Sjómannadagin í Íslandi, sum er fyrsta vikuskifti í juni, var aftur kappróður, har føroyingar aftur gjørdur bart. Bæði konufólk og mannfólk við føroyskari manning vunnu sínar róðrar. Sum vit fyrr hava greitt frá, fingur teir í fjør fyra kappróðrabátar, sum eru bygdar í Føroyum, og væl hava teir roynst.

Stokkarnir sum vunnu Gull. Formaður í Føroyingafelagnum er Elin Svarrer Vang við síðuna av bátsformanninum uttan brillur. F.v. Majbritt, Palma, Elin, Marina, Ásbjörg, Rutt og Leila.

Teir sum vunnu gull sjómannadagin í Reykjavík. F.v. Oddur Steffansson, Einar úr Kunoy, Pól Espern úr Skálafirði, Símun Hansen úr Skopun, Pól Sólstein úr Gøtu, Jan Durhuus av Strøndum og Jógvan Hansen úr Klaksvík.

Stutt var millum nr. 2 og nr. 3. Hetta kundi annars verið í Føroyum.

7 ára gamal skipsmaður!

Vit hava frætt frá Símoni Hansen, sum nú aftur er leiðari á føroyska sjómansheiminum í Reykjavík, Ørkin.

Tann 7 ára gamli Hákun og Knút, sonur Magnus á "Báruni", hvíla seg á sofuni aftanfryi.

Hann var um dagarnar umborð á grønlandska trolaranum "Polar Nanoq" frá Nuuk. Skipari er Julian Nolsø úr Dali, ein av trillingunum hjá Ólavi í Dali. Teir landa 650 tons av kongafiskaflaki í Hafnafirði. Teir høvdu fiskað í 45 dagar. Skipið er fult undir lúkurnar. Teir skifta nakað av fólki nú, men koma innaftur á Ísafjörðin um 3 vikur, og tá sleppur tann bert 7 ára gamli Hákun Skoubo Dalsgaard í land aftur til mammu sína. Pápin, Hjarnar, er stýrimaður umborð, og sonur til skiparan er eisini á veg yvir, so Hákun fær onkran at spæla við á frívaktini. Kokkur umborð er Petur Eystberg, sum skiftist við Eli Hansen, sum eisini er úr Skopun. Teir máttu koma inn at landa, men tíðin er ikki úti, og nógvir av manningini halda summarfrí, so ikki ber til hjá øllum at fara umborð nú.

Skiparin Julian Nolsøe

Kokkurin Petur Eystberg

Borgarin er verjuleysur:

Føroyar eru rættarlaga ein bananrepublikk!

Í teimum báðum seinastu bløðunum hava vit havt eina allýsing av einum skattamáli, sum vit hava havt við Toll og Skattstovu Føroya og skattakærunevndina.

Hetta mál kann sammetast við eina Pisakanning av okkara politisku og umsitingarligu skipan, og er tað seinasta í eini røð av málum, har vit lýsa okkara royndir, sum vísa, at borgarin í Føroyum er rættarleysur uttan at nakar rættir ein fingur at hjálpa.

Henda gongdin hevur staðið við og er versnað síðani seinasta í 80-unum.

Høvudsreglan hevur verið tann, at umsitingarliga og politiska skipanin stórt sæð gera sum tað passar teimum, og tað finst eingin skipan, sum loftar rættarbrotum, sum eru framd av lögfrøðingum og embætismonnum í almennum umsitingini, sum greitt eru til fals fyri “politiska viljanum”.

Hetta mál hevur helst bert praktiskan týðning fyri nakrar fáar fiskimenn í dag. Men fyri okkum er tað eins ringt, at órættur verður framdur móti **ein-um** borgara sum um hann verður framdur ímóti fleiri túsund borgarum.

Tað týðningarmesta í hesum máli er, at tað lýsir betri enn annað, hvussu okkara umsitingarliga og politiska skipan virkar, hvussu rættarfatanin er í umrøddu skipan, og hvussu illa borgarin er vardur.

Hetta mál kann sammetast við ein fepurstokk. Tað er jú nóg mikið at máta hitan á einum staði á kroppinum fyri at staðfesta, at allur kroppurin hevur fepur. Tí kann róliga roknað við, at tað, sum kann henda í hesum máli, eins væl kann henda í øllum øðrum málum í allari umsitingini.

Tað skal tó eisini sigast, at Toll- og Skattastova Føroya hevur eina serliga lyklastøðu, tí her kunnu viðurskifti hjá øllum føroyingum koma til viðgerðar.

Eisini er tað serliga við

hesum máli, at her er ikki talan um einstakan persón í viðgerðini, ið kann ábyrgdast. Málið hevur verið til viðgerðar í eini 10 ár, og tað eru fleiri landstýri og ein hópur av embætisfólkum, sum hava havt við hetta mál at gera. Tí er henda søgan ein lýsing av skipanini sum slíkari.

Málið hevur eisini givið okkum eitt serliga gott innlit í, hvussu ein almenn umsiting kann virka, og hvussu (in)effektivar tær politisku eftirlitsskipanirnar eru.

Málið er lætt at skilja

Tað er eisini tað góða vit hesum máli, at tað er lætt at skilja hjá øllum. Her er ikki talan um torskildar lögfrøðiligar tekstir. Tað snýr seg um, hvussu 10 orð í skattalógini skulu tulkast. Nevniliga, at til “*skattskylduga inntøkuna teljast ikki virðið av vistarhaldi hjá sjófólki umborð*”.

Hetta skuldi ikki kravt ta stóru lögfrøðina. Spurningurin er fyrst og fremst, hvat lógin sigur, og hvussu hon skal skiljast. Hetta tykist at vera púra greitt, tá hugsað verður um søguna aftanfyrir, sum vit høvdu í seinasta blaði. Skuldi nakar ivi stungið seg upp, so er at hyggja eftir, hvussu lógin hevur verið skilt og praktiserað. Hetta hava vit eisini lýst. Um siðvenjan kann sigast at vera innan lógarreglu. Tískil vórðu menninir skattaðir av vistarhaldinum.

Hetta mál byrjar við, at fiskimenn við kraftblokkaskipum í Danmark greiða okkum frá, at vistarhald, sum verður drigið frá manningartarin, av Toll og Skatt ikki verður góðkent at vera umfatað av nevndu lógarreglu. Tískil vórðu menninir skattaðir av vistarhaldinum.

Mátti vera eitt mistak Hetta kundu vit ikki skilja, tí lógarreglan var púra greið, og afturat hesum var eingin ivi um, hvussu hon hevur verið skilt

undanfarnu mongu árin. Saltfiskalínuskip høvdu júst sama slag av sáttmála, og síðan umrødda lógarregla um skatting av vistarhaldi varð samtykt í 1963, høvdu teir, sum allir aðrir fiskimenn, verið skattaðir av avrokningini aftaná frádrátt av provi-anti.

Hjá okkum, sum kenna hetta mál betri enn nakar annar, var og er eingin ivi um, at her var hent eitt mistak á Toll og Skatt. Vit roknaðu við, at teir fóru at rætta hetta, tá teir vórðu gjørdir varir við mistakið. Vit venda okkum til teirra og greiddu frá veruligu viðurskiftunum. Men tá var tað beinanvegin sum at renna seg í ein betongvegg.

Toll og Skatt hevði yvirhøvur ongan áhuga fyri okkara sjónarmiðum. Teir komu við óundirbygdum sjónarmiðum um, at umrødda lógaráseting var bert galdandi fyri “frían” kost, hóast einki stóð í lógini um hetta.

Toll og Skatt vísti eisini á eina avgerð í landskattanevndini frá 1998. Tað vísti seg, at frammanundan hevði ein fiskimaður havt eina sak, sum hevði verið fyri í landskattanevndini, og sum hevði givið Toll og Skatt viðhald. Men tað vísti seg, at landskattanevndin hevði bert havt sjónarmiðini hjá Toll og Skatt at halda seg til, meðan fiskimannasjónarmið als ikki høvdu verið umboðað.

Umsitingarlig lógarbrotying uttan málsviðgerð Tað kann í dag staðfestast, at hvørki í umsitingini ella í samband við landsskattanevndina hevur verið nøktandi málsviðgerð, um tað yvirhøvur hevur verið ein málsviðgerð. Tann heilt avgerandi spurningurin um, hvussu umrødda lógargrein hevði verið umsitin, síðan hon kom í gildi, hevði als ikki verið kannaður. Tað finst ikki ein stavur í Toll og Skatt um henda avgerandi spurningin.

Hetta merkir, at Toll og

Skatt uttan kanning og viðgerð hevur broytt innihaldið í eini lógargrein uttan nakra viðgerð aftaná eina fasta mannagongd í 30 - 40 ár. Tað, sum undirstríkar rættarfatanina í almennum skipanini, er, at hetta verður gjørt til **skaða** fyri borgaran, har tað annars skulu sera góðar grundgevingar til fyri at taka rættindi frá borgum.

Tá nú FF útvegar myndugleikanum nýggjar upplýsingar, hevur hetta ong- an áhuga. Tað, sum nú ræður um, er at halda tørn og at halda fast um sítt, uttan mun til um tað er rætt ella skeivt.

Tað hevur heldur ikki nakran áhuga fyri Toll og Skatt, at teir - við hesi broyttu umsiting av lógini - reelt gera mannamun millum fiskimenn, so teir - alt eftir tí sáttmála, sum teir tilvildarlaga sigla undir, verða ymiskt skattaðir.

Her hevur heldur ikki verið nakar feril av rættvísiskenslu, sum vildi sagt, at “sjálvt um vit hava rætt, so kunnu vit ikki fara at gera mismun á fólki á henda hátt, og so mugu vit rætta henda skeivleikan”.

Politiska eftirlitið virðileyst

Tað er fyrst og fremst landsstýrismaðurin á økinum, sum hevur ábyrgdina av slíkari umsiting. Men tann, sum sat undir undanfarna lögmanni, gjørdi einki, hóast hann var væl og virðiliga kunn- aður um málið. Næst honum skuldi tað verið lögmaður, sum hevur eftirlit við embætisfærsluni hjá landsstýrismonnum, men hann hevði so púra ongan áhuga fyri málinum. Tað sama hevur verið galdandi fyri sitandi landsstýrismann á økinum og hansara lögmann.

Í tinginum hevur áhugin somuleiðis verið sera avmarkaður. Kortini var tað ein lögtingsmaður, Henrik Old, sum reisti hetta mál sum ein fyrirspurning til landsstýrismannin. Hvussu hetta gekk, hava vit greitt frá áður. Fyrst og fremst vill-

leiddi landsstýrismaðurin beinleiðis tingið við at framleggja sína egnu lógarútleigging, sum um hetta var lógin sjálv.

Síðani var givin ein sera villleiðandi frágreiðing um, hvussu samdøgursfrádrátturin helt fiskimenn skaðaleysar. Hetta hevur verið eins tilvildarligt og alt annað í hesum máli.

Síðan er hetta mál ikki tikið upp á tungu. Hetta mál hevur havt eins lítlan politiskan áhuga og øll onnur mál um brot á rættindini hjá borgarunum. Stórt sæð kann sigast, at tað er eingin ting- ella landsstýrismaður, sum hevur áhuga fyri lóg- og landaskili, tá tað snýr seg um vanliga borgaran. Hetta kann umsitingin bert fata sum eina politiska góðkenning av nýttu mannagongdini, og tað ger hon so vissuliga eisini.

“Fjórða statsmaktin” tekur samkynd fram um borgaran Hjá teimum - eftir egnu tykki - professionellu fjølmíðlunum eru rættarbrot móti borgarunum eitt evni, sum er tabu. Tað verður ikki tikið upp á tungu. Í staðin verða miðlarnir fylltir við øllum slagi av ífyllu. Møguligir og uppfunnir trupulleikar hjá einum evarska pinkulítum parti av fólkinum, sum er samkynd, verða dyrkað, so tey verða kend um allan heimin. Men vanligi Per og Pól, sum dag og dagliga verða úsettir fyri rættarbroti, eru ikki nóg spennandi hjá eini pressu, hvørs einasta endamál er at selja seg sjálva! Bæði so og so.

Kærumøguleikarnir royndir

Eftir at hava boksast aftur og fram við Toll og Skatt uttan nakað slag av úrsliti, var farið í holt við kæruskipanina. Hon er eisini góð á pappírinum. Fyrst kann kærast til eina kommunala kærunevnd og síðan til eina skatta- og avgjaldskærunevnd, sum umfatar alt landið. Í síðsta enda er tað danska rættar-

skipanin kærast kann til.

Fyrst fór málið fyri kommunalu kærunevndina, har tað var til viðgerðar í fleiri ár.

Tað einasta, sum hendi har, var ein rúgva av skriv- ing, sum var meira ella minni einki- og sjálmót- sigandi. Men fremsta endamálið í hesi málsviðgerðini var - eins og hjá Toll og Skatt - at grugga málið og at gera okkara kunning um málið til einkis. Úrslitið gjørdist eisini, at stóðan hjá Toll og Skatt varð staðfest.

Málið varð síðan kært til kærunevndina fyri Toll og Skatt, og her fingur vit enn einaferð staðfest, hvussu skipanin virkar. Her høvdu vit tó roknað við eini sakligari viðgerð, og fingur vit ikki viðhald, so høvdu vit væntað eina haldbara grundgeving.

Vit lögdu fram okkara sjónarmið, sum væl og virðiliga lýstu málið. Síðani var tað upp til Toll og Skatt at leggja síni sjónarmið fram. Her hendi tað lögna, at tað er ikki lóg- ardeildin hjá Toll og Skatt ella hjá figgjarmálaráð- num, sum leggur nakað fram, hóast her er talan um eina lögfrøðiliga tulk- ing.

Í staðin verða - frá øðrum parti av Toll og Skatt - lagdar fram frágreiðingar, sum váta ta fatan, sum vit annars hava havt av máls- viðgerðini. Nevniliga at als eingin hevur verið. Tað er ikki lagdur fram so mikið sum ein stavur, sum kann undirbyggja sjónarmiðið hjá Toll og Skatt. Teir kunnu ikki vísa á, hvussu lógin er umsitin, síðan hon varð samtykt. Endamálið við íkastunum hjá Toll og Skatt er bert enn eina ferð at grugga málið og at royna at sáa iva um okkara helt greiðu og logisku lýsing av máli- num.

Sum vit gjølla hava greitt frá í undanfarnum bløðum, so er tað júst henda gruggingin, sum kærunevndin hevur lagt dent á í síni avgerð. Sum vit hava víst á, eru grund- gevingarnar hareftir. Vit kunnu eftirfylgjandi stað-

Framhald á næstu síðu

Nr. á skattalistanum
(Verður sett av líkningarvaldinum)

....., tann

Til sóknarstýrið fyri sóknar kommunu

Sambært § 7 í lógarkunngerð nr. 69 frá 28. des. 1941 loyva vit okkum/loyvi eg mær her at siga frá, at

(Navn)

(Yrki)

(Bústaður)

Má verða skrivað skiliga, so tað verður ikki misskilt

Í tí farna árinum hevur vunnið henda pening hjá okkum/mær:

arbeiðsion	kr.
samsýningar o. a. t.	—
úrtøka við sigling	—
— av fiskipørtum	—
kona hansara	—
bern undir 15 ár:	
(Navn)	
tílsamans	kr.
+ vist umborð í skipi í mánaðir.	
+ kostarhald, fri hús, vask o. a. t. í mánaðir.	

Viðmerking:

Einasta uppgávan hjá Toll og Skatt í umrødda máli hevur verið at grugga tað. Fyri tað fyrsta hava teir heilt greitt, hóast umbøn frá kærunevndini ikki rætt ein fingur fyri lýsa tað. Teir hava enntá hildið aftur øllum upplýsingum, sum kundu stuðlað okkara sjónarmiðum. Mótsatt Toll og Skatt hava vit roynt at fáa málið lýst, og hetta skjal, sum vit hava funnið í okkara skjalasavni, vátta okkara lýsing av málinum.

Hetta er eitt dømi um tær arbeiðsgevaraváttanir til uppgávu av skattskylduga inntøkum, sum vórðu nýttar fram til skattalógarbroytingarnar í 1963.

Sum tað sæst er ein inntøkupostur: *Úrtøka av fiskipørtum.*

Spurningurin er so, hvat meinast við “úrtøku”. Hetta sæst greitt í tí fylgjandi: Afturat úrtøkuni skal uppgevast fyri fiskimenn, hvussu nógv mánaðir teir hava havt “vist umborð í skipi”. Hetta varð so sett sum ein serlig inntøka í skattauppgerðini. Tað er greitt, at hetta er generelt galdandi fyri allar fiskimenn, tá einki annað er tilskilað.

Í viðmerkingunum aftanfyrir sæst, at uppgevast skulu *“goldnar lönir, hýrur og fiskipartar til ...fiskimenn í tænastu tygara í farna ári.”*

Síðan verður sagt: *“Viðvíkjandi fiskimonnum verður at siga frá, hvussu langa tíð teir hava verið umborð á skipum tygara, somuleiðis verður viðmerkt, um onnur av tygara starvsfólki hava havt ókeypis kostarhald...”*

Hetta sigur fyri tað fyrsta púra greitt, at allir fiskimenn eru viðfarnir eins, tá talan er um skatting av vistarhaldi. Setta virðið av hesum hevur verið sett á sjálvuppgávuna uttan mun til sáttmála. Avrokningin, sum er komin til skattingar, kann tá náttúrliga ikki hava verið annað enn eftir frádrátti av provianti – uttan mun til sáttmála.

Vit ganga út frá, at Toll og Skatt viðurkennir, at ein bólkur av fiskimonnum kann ikki hava gildið skatt tvær ferðir av vistarhaldi.

Tá vit so koma fram til 1963, og skattalógin verður broytt, fær tað ta avleiðing, at teigurin fyri “vist umborð á skipi” verður strikaður, og skattingin heldur annars áfram sum frammanundan.

Hetta er eisini fult út í samsvar við okkara royndir og tað, sum vit hava víst á og skjalprógv.

At Toll- og Skatt gruggar eitt mál, fyri at borgarin ikki skal fáa viðhald, er nóg galið. Men tað “nýskapandi” í málinum er, at henda grugging og villleiðing kemur teimum til góðar í viðgerðini hjá kærunevndini. Tað er at øtast um!!

Tygum verða biðin um, sambært gr. 7 í lógarkunngerð nr. 69 frá 28. desember 1941, áðrenn tann 15. januar í ár, binu megin á hesum lepa at geva teimum avvarandi sóknarstýrum ella Tórshavnar líkningarnevnd frágreiðing um goldnar lönir, hýrur, fiskipartar, samsýningar o. a. m. til starvsfólk og fiskimenn í tænastu tygara í farna ári.

Viðvíkjandi fiskimonnum verður at siga frá, hvussu langa tíð teir hava verið umborð í skipum tygara, somuleiðis verður viðmerkt, um onnur av tygara starvsfólki hava havt ókeypis kostarhald og annað.

Um neyðugt kunnu fleiri útfyllingarbløð fáast hjá sóknarstýrinum — í Tórshavn á býráðsskrivstovu.

Líkningarráð Føroya.

festu, at stóðutakanin hjá nevndini var bygd á villleiðingar frá Toll og Skatt.

Rættartryggin aftaná kærunevndirnar

Hetta reisir eftir okkara tykki fleiri sera stór ivamál um rættartrygdina í landinum, og kann verða nevnt:

1) Kærunevndin hevur við hesi avgerð góðkent og blástemplað ta manglandi málsviðgerð, sum hetta mál hevur fingið. Sambært kærunevndini kann ein almenn umsiting gera stórt sæð, sum hon vil, og av henni krevst einki í eini framløgu í einum kærumáli. Tað krevst ikki so frægt sum tað, at Toll og Skatt útvegar tað tilfar, sum stovnurin verður biðin um at útvega. Tískil krevst ikki so frægt sum kanning ella lýsing av einum máli, áðrenn avgerð verður tikin.

2) Kærunevndin hevur staðfest, at tað er borgarin sjálvur, sum skal prógva, at hann hevur rætt mótegis einum almennum myndugleika. Sum tað sæst í hesum málinum, er hetta stórt sæð ógjørligt. Myndugleikin nýtist ikki at prógva nakað sum helst, soleiðis sum málið nú liggur. Tað er staðfest, at tann villleiðing, sum Toll- og Skatt hevur skapt í hesum mál, er komin teimum tilgóðar á skattakærunevndini.

3) Sum vit hava víst á, hava umrøddu reglur síðan 1953 verið umsitnar á ein hátt, sum er bæði logiskur og rímiligur, sum viðgerð borgaran eins og sum øll vanlig fólk duga at skilja.

Í staðin er gjørd um ein umtolking, sum er fullkomiliga ólogisk og óskiljandi, og sum skapar mannámun millum sama bólk av borgarum. Tað er bert ein lítil “klika” á Toll og Skatt, sum skilir hetta.

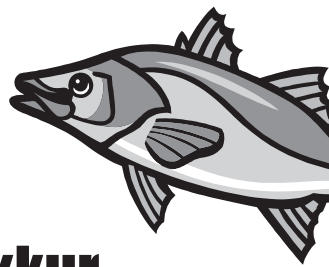
Nú hevur kærunevndin latið upp í hendurnar á Toll og Skatt at definera eina og hvørja lógargrein júst, sum tað hóskar teimum. Myndugleikin fær á henda hátt eina líknandi stóðu sum katólsku prestarnir í miðöldini, sum bert talaðu latín. Fólkkið skilti teir ikki, og tað kundi gera tað sama, tí fólkkið skuldi ikki skilja ta villlæru, sum kirkjan tá førði seg fram við.

Nærri kunnu vit ikki koma eini rættarlígari bananrepublikk!

Annars hava við beint nú fingið meira tilfar, sum undirbyggir okkara stóðu. Nærri verður greitt frá hesum í komandi bláði.

AGN

**sild
tobis
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur**

...dagligt samband um alt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR
telefon: 448095 · fax: 448744

Vit hava útgerðina

- Flóttitrol
- Snurpunótir
- Botntrol
- Aliútgerð
- Rækjutrol
- Annað

VÓNIN

Høvuðsskrivstova:
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 474 200
Telefax 474 201

Tórshavn:
Vestara bryggja 12
100 Tórshavn
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

info@vonin.com - www.vonin.com

SAXO'FØN
Tlf. 31 68 08

J. PATURSSONAR GØTA 18

Sjómannadagurin í Klaksvík.

Fleiri myndir frá enska skiparanum Ken Knox

Vit hava í undanfarnum bløðum havt myndir hjá fyrrverandi enska trolaraskiparum Ken Knox úr Hull. Hann hevur veitt saman við føroyingum við enskum trolarum í Grønlandi fyri 50 árum síðandi, og hann hevur eisini veitt undir Føroyum. Alt hetta fer hann at greiða frá í Klaksvík tann 20. august. Vit hava her nakrar myndir afturat hjá Ken. Vit hava nógvar myndir eftir, sum vit fara at hava so við og við.

Kevin Knox (t.h.) saman við royndum føroyskum fiskimanni Jóhan Christiansen.

Hetta er helst "Fiskanes", sum merkti eitt frambrot í føroyskari trolaravinnu.

Hull trolarar liggja inni í Føroyingahavnini.

Botnurin var harður og ringur undir Grønlandi. So her eru menn farnir í holt við at bøta.

Nú nærkast Havnini, og tíðin er komin at siga farvæl.

Her eru teir farnir umborð á "Óðin" á veg inn á Havnina.

Nú er at fáa turra og ræsta fiskin til hús.

Áðrenn navigatiónstøknin gjørdist so framkomin, var hent við eini "markaboyu", sum kundi staðfesta nágreiniliga positiión.

1. partur

Valdimar Tómasson:

Smiðjan á Skipanesi

At taka úr
blaðnumSíðurnar 11,
12 17 og 18
kunnu takast
úr blaðnum

Síðani í vár hava vit havt fleiri frásagnir, sum eru grundaðar á fyrstu búsetingina á Skipanesi umleið ár 1840, tá Súsanna og Jacob Niclassen búsettust har. Vit hava greitt frá ættini og eftirkomarum teirra.

Valdemar hjá Thomas, abbasonur Jacob, hevur givið sítt virðismikla íkast til hesa søgu, m.a. við frásøgnini um, tá pápin fór til Suður Georgia at arbeiða á eini hvalastøð í 1913. Valdemar hevur eisini skrivað um kornvelting á Skipanesi, og nú hevur hann latið okkum frásøgn og hugleiðingar um smiðjuna hjá pápa sínum.

Henda frásøgnin er ein góð lýsing av hesum serliga økinum, nevniliga einari smiðju í fyrru helvt av undanfarnu øld. Frásøgnin verður prentað í tveimum bløðum. Seinni partur kemur í blað nr. 374. Valdimar greiðir frá:

Tann fyrsta smiðjan varð bygd í 1920-unum. Hon var laðað úr gróti, og teir, sum laðaðu hana, vóru teir gitnu ommubeiggjarnir hjá mær, mammubeiggjarnir hjá mammu, Venzil og Jákup á Glyvr-um.

Teir brøðurnir vóru tiltiknir menn at laða grót, og eg haldi, at brøður teirra, Jóan Dávid úr Niðaragerði í Sølmundarfirði, varð við.

Men seinni vísti tað seg, at smiðjan var ov lítil, tí arbeiðið vaks, og tá varð bygt afturat.

Tímurverkstaðið var á loftinum. Pápi lærði til smið í Nornastovu í Mikladali. Har búði hann eina tíð við tí fyrru konuni. Pápi segði, at í Mikladali vóru allir smiðir - bæði træ- og jarnsmiðir, so pápi lærði bæði hesi fakini. Síðan flytir pápi til Norðragøtu og byggir hús saman við bróðurinum Jóan David úti á Fløtum. Pápi hevði innaru helvtina og Jóan Dávid hina. Pápi hevði eina smiðju í endanum á húsinum. Her búðu tey í nøkur ár, og her eru beiggjar mínir Hans Jacob og Sofus Sivar grivnir. Tey doyðu báðir sama dag sum smádreingir av kikhosta.

Mamman í smiðjuni Aftur til smiðjuna á Skipanesi. Áðrenn vit vuku til, mátti mamma hjálpa pápa í smiðjuni, bæði at blása og sleggja. Tá var blásu-bjølgur í smiðjuni. Hann minnst eg ikki. Tá ið eg kom til, var har sentrifugalblásari at vinda við hond.

Hetta man hava verið strævið og tungt hjá eini konu við børnum. Tá ið mamma lá til tað síðsta

Málningur av Tummasi

sum 89 ára gomul, durvaði hon í fleiri dagar og tosaði fyri seg sjálva. Tá var hon í huganum aftur í smiðjuni, og tað var ein hending, tá ið hon var 12 ára gomul, sum rann fram fyri hana.

Ein sunnudag í kirkjutíð var hon farin oman í fjørna. Tá finnur hon eina nísu, sum hevði fløkt seg inn í reipataran.

Hon rennur so niðan eftir abbanum Tummasi, sum var úr Hanusarstovu á Skála. Hann fer oman og ber nísuna niðan á bakka, har opaði hann hana, so grasið varð reytt av blóðinum.

Seinri komu bøndur úr Sølmundarfirði inn eftir

bakkanum. Gerðini norðanfyri vóru hagi. Teir sóu blóð í grasinum og hildu, at seyður var dripin. Tey vórðu so lögð undir seyðatjóvarí!

Tað gramdi hon seg um til sín doyggjandi dag. Hon helt, at hon var straffað, tí hon ikki hevði sitið inni í kirkjutíð!

Men, sum eg segði við hana tá, at tað gjørdist einki við tað, tí har vóru øll deyð.

Seinni kom hon at spæla eina stóra rollu í smiðjuni.

Eg fekk tíðliga áhuga fyri smiðjuarbeiði. Eg var lítill smádrongur, tá ið eg byrjaði at stríðast at gera dampmaskinu í stand. Tað vóru nógvar slíkar til.

Eg haldi, at eg mundi verða um 4-5 ára gamal, tá eg byrjaði í smiðjuni. Eg hevði til arbeiðis at vinda blásaran. Men eg rakk illa upp til handtakið, so eg mátti standa á einum kassa. Tað var ikki bara at siga tað, tí tá ið sveisað varð í eldinum, komu nógvir gløðandi neistar úr eldinum, so tað ráddi um at ansa væl eftir.

Ofta komu neistarnir niður á hálsin. Neistarnir vóru kallaðir smiðjuloppur. Tá mest stóð á, mátti ansast eftir skiftivís at blása og vinda, og tað mátti vera javnt. Varð steðgað á, vóru øðilig róp um antin at vinda ella blása, sum tørvur var á.

Synirnir máttu sleggja

Tá eg varð 10 ára gamal, byrjaði vit brøðurnir at sleggja. Tað vóru tríggar støddir av sleggjum. Vit byrjaðu við teirri minstu, tí hon var sum ein stórur hamari. Tá vit vórðu trettan ár var tað við tí næstu sleggjuni í stødd,

Protokollin

og tá vit vóru fimtan ár var tað við tí størstu sleggjuni.

Fyri mína tíð í smiðjuni hevði pápi serligar sleggjarar í arbeiði. Tað var áðrenn vit styrknaðu so mikið, at vit kundu taka yvir. Ein sleggjari var úr Skálafirði, giftur út á Skipanes. Hann æt Sámál Østerø, sonur Marius í Skálafirði. Marius og pápi vóru systkinabørn, so eg og Sámál vóru trímenningar. Kona hansara, Jóhanna, og eg vóru systkinabørn, so tað var alt nær í slekt.

Hin sleggjarin var Sørin Solmunde av Lambareiði. Í øllum hesum stríði og strevi varð eisini skemtad. Sørin meinti, at hann var tann sterkari. Hann gav sær sjálvum navn "tann prúði", so hann varð bara kallaður tað.

Skipini

Arbeiðið í smiðjuni virkaði ymiskt alt eftir árs-tíðini. Ein part av árinum vóru tað mest skip, sum smíðað varð til. Hetta stóð við frá tí, skipini komu heim í september-oktober, og til tey fóru avstað aftur várið eftir.

Tá ið skipini komu

aftur um heystið, kom sokallaða skipasmíðið. Tá komu manningar við øllum tí, sum var slitið umborð. Tá í tíðini vóru tað seglini, sum blivu brúkt, og tá var ikki tíð til at gera nakað annað fram til januar. Tá var farið at rigga til aftur, at skipini skuldu á Suðurlandið.

Aftan á jól og nýggjár komu manningarnar, og sum oftast skiparin við, eftir tí, sum var gjørt liðugt í smiðjuni.

Tað kundi verða stuttligt, tá ið smiðjan fylltist við monnum, tí ofta glósaðu teir hvønn annan.

Tað var eingin vegur oman á bakkan, har sum smiðjan stóð. Tað mátti farast heilt niðan á ovara koyrivegin, sum gekk til Gøtu.

Nógv var tungt av tí, sum skuldi berast. Tað vóru stórir blokkar og svanahálsar. Onkuntíð hjálpi eg til.

Eg minnst eitt kvøld, sum teir á "Lizzi" hjá Símun Simonsen á Høgabóli í Saltangará komu í smiðjuna. Tá var Jógvan, sonur Símun, skipari. Símun átti ein lítlan lastbil. Hann stóð uppi á koyrivegnum, og so bleiv

Lyklarnir til
smiðjuna.

lutað niður á menninar, hvat teir kláraðu at bera. Har var ein stórir blokkur, ein stórskjøttissblokkur, eftir. So minnst eg, at ein maður, sum var minstur, segði, sum hann tók í blokkina, at henda skuldu hann og skiparin bera. Tí bleiv nógv grinið at.

Menn aðrastaðni frá á fjørðinum komu við báti, sum t.d. av Strondum. Har smíðaðu vit til fleiri skip, so sum "Austerlitz", "Knørr", "Marité", "Alexandru" og "Bearnaise".

Av Toftum var tað "Gunhild" niðri við Rætt, sum eg minnst væl.

Eisini vóru tað skipini á Høgabóli og ikki at gloyma "Sanna", skonnartin hjá Napoleon Jacobsen á Glyvrum. Eg minnst, tá ið teir komu í smíðjuna. Teir vóru so friðarligir.

Síðan var tað "Lítla Emma" hjá Andreas í Dalinum í Lamba, "Bjørn Ólafson" hjá gamla Weihe í Søldarfirði. "William Martin" úr Rituvík, "Elsa" og "Buttercup" av Toftum, "William Cloves" hjá Jóan Paula Gregersen í Syðrugøtu.

Vit arbeiddi eisini fyri skip úr Havn, úr Suðuroy og flest øllum støðum í Føroyum. Tað verður ov nógv at rokna øll skipini upp.

Tá skipini vóru farin - vóru tað húsarhaldini

Tá so skipini vóru farin, vóru tað framvegis langir dagar, ið arbeitt var. Tá var farið í holt við at smíða alt til húsarhald. Hetta kundi vera alt millum himmal og jørð, og tað verður ov langt at skriva um alt tað.

Ein stórir partur var grindareiðskapur. Tað vóru hvalvákn, sóknaronglar, knívar, skutlar.

Annað dømi er grev til hakar og pinnagrev til at skera torv við. Næstan alt til húsarhaldið kom í smíðjuna.

So hvørt, sum motorarnir blivu størri ella skipini fingur motor, minkaðu seglini. Tá bleiv minni slit av seglgreiðum. So kom bara annað í staðin. Undir krígunum var m.a. smíðað krúllujørn til konufólk.

Døgurðapotturin og kúgvín

Eitt vóru døgurðapottarnir, sum kundu brúkast til nógv. Tá ið døgurðin var lagdur upp úr pottinum, annaðhvørt tað var fiskur ella grind, so var potturin settur fyri kúnna. Hon drakk soðið og át tað, sum eftir var í pottinum. Hon sleikti so pottin væl innan, so hann varð sum nývaskaður. Og kúgvín

Valdimar saman við systkinabarninum Arna Dinesen.

Smíðjan.

Valdimar sum yngri.

Hans Jacob.

Ingvard.

Sámal Østerø, sum var sleggjari, saman við konuni Jóhannu, sum var systkinabarn Valdimar.

Mathilda, kona Tummas, var eitt jarn...

Tómas, vanliga kallaður Nanni.

FØROYA SJÓMANNADAGUR KLAKSVÍK 16.-20. aug.

FØROYA
SJÓMANNADAGUR

Nú ber til at teknað seg til kappingirnar sum verða á Føroya Sjómannadegi 19. august
Tilmelding: á tel. 456285 ella send ein mail til nordpres@post.olivant.fo

Kappingarnar verða hesar og vinnarnir verða føroyameistarar í hvør sínari kapping

Fyri mannfólk:

- skera agn
- trolbøting
- sjómanstaki
- kasta lodd
- halda dregg
- kelving

Fyri kvinnur:

- reinskering av flaki
- hoppa á boyum

Fyri bæði kynini:

- egning
- Knýta uppí
- svimjing um vánna

Fyri báts- og skipsmanningar:

- togtogan millum skipsmanningar
8 persónar
- stafettrenning við stampum
8 persónar

Føroyameistarin í egning vinnur 10.000 kr og eina ferð til heimsmeistarakappingina í Noregi í 2007

Føroya Sjómannadagur

Skrivaði um mammu sína í FF-blaðnum:

Aftur á slóðina eftir 50 ár

Fyrr í ár hövdu vit eina røð við søguni um fyrstu niðursetufólkini á Skipanesi, Jacob Niclassen og Súsanna Maria Joensdatter. Greinirnar higartil hava verið í bløðunum nr. 362, 363 og 365, sum kunnu síggjast á okkara heimasíðu. Vit hava enn ein part í blaðnum í dag.

Ein, sum hevur givið eitt gott íkast til hesa røð, er 81 ára gamli Arne Dinesen, sum var langabbasonur tey bæði. Arne skrivaði søguna um mammu sína, Johonnu Dinesen, sum fór úr Føroyum fyrri 100 árum síðani og seinni giftist í Danmark.

Arne hevur verið fitt í Føroyum. Fyrst hevur hann ferðast saman við mammuni, og fyrst í 50-unum arbeiddi hann á Matrikulstovuni í 3 ár. Hann fór sein-

astu ferð úr Føroyum í 1956. Hann hevur ikki verið aftur, og hann hevði heldur ikki ætlað sær aftur til Føroya.

Men takkað veri hesi røð fekk Arne brell at koma aftur, og 10-17.juli var hann sjálvur sjeyndi í Føroyum og fekk vitjað øll tey støð og persónar, sum hann kendi so væl. Við honum vóru konan Birgit, sum eisini var við honum í Føroyum í 1956, dóttirin Eva við manninum Søren og teirri synum Johannes og Jens Christian. Afturat teimum var Mia, sum er dóttir Honnu hjá Arna, uppkallað eftir ommuni av Skipanesi.

Ein partur av ferðini hjá teimum var at fara aftur á slóðina hjá forfedrunum, og hesum vóru tey eisini sera hugtikin av. Á hesi ferðini hava vit fylgt teimum:

Leygardagin var skipað fyri "opnum húsi" heima hjá Jórún og Petur Meinhard á Skipanesi, sum er eitt tað nærmasta komast kann "Ytstahús". Petur Meinhard er abbasonur Petur Jakku. Gestirnir vóru ovfarnir av øllum skyldfólkunum, sum vildu koma at heilsa uppá tey. Tiltakið var sera væleydnað, ikki minst takkað vertsfólkunum, sum hövdu dugað væl at skipa fyri.

Síðan var farið inn á Skipanes, har søgan hjá okkum veruliga byrjaði. Her eru tey uttan fyri Ytstahús. Her búsettist Jákup, sum var sonur fyrstu niðursetufólkini og kona hansara Johanna Malena, sum var úr Skálabotni. Ein dóttir teirra var Johanna, mamma Arna. Fyrst bygdi Jákup, og síðan bygdi sonurin Petur Jakku uppí. Her eru gestirnir avmyndaðir við upprunahúsini, har mamma Arna er fødd. Vit síggja f.v. Arne, Birgit, Eva, Mia. Frammanfyri Jens Christian og Johannes.

Søgan byrjar í Steikarhúsi í Havn, hagani langomma Arna kom, og har hennara ætt hevur búð í fleiri ættarlið. Steikarhús lá í Kopargøtu. Húsini í Geil vóru næstu grannar. Tað er har Tryggingarsambandið heldur til. Her standa f.v. Birgit, Eva, Johannes, Jens Christian, Mia, Søren, Arne beint har sum Steikarhúsið var.

Her lógu húsini hjá Jacob Niclassen, sum vóru fyrstu húsini á Skipanesi. Tey liggja nú undir vegnum. Men beint aftanfyri síggjast eini av upprunahúsum, nevniliga tey hjá Frederik Mikkelsen. Her síggja vit f.v. Hendrik Jacobsen og Jenny Samuelsen, abbaðren Petur Jakku, Birgit, Mia, Søren, Arne, Eva og uttast t.h. Mogens Lutzen, abbasonur Jóan David.

tá tað ræður um
TRYGGLEIKA
vel tá GUMMIBÁTATÆNASTUNA

FLÓTIDRAKT

frá HELLY HANSEN

Draktin til tann kræsna.
Til arbeiðs- og frítíðarbrúk.
Er eisini vælegnað sum vanlig ketildrakt.
Fæst í fleiri støddum til kvinnur og menn.

einans
1.298,-

GRAFMASTER TLF 221 000

GUMMIBÁTATÆNASTAN

31 49 13 | Mannaskarð 4 | FO-110 Tórshavn | gbt@gbt.fo | www.gbt.fo

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust
og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01

fartlf: 21 33 17

fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glæðsheggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Leiðari til Vinnulívsdeildina

Vit søkja eftir leiðara til Vinnulívsdeild okkara Yviri við Strond 2 í Tórshavn.

Avbjóðingin:

Í Føroya Sparikassa ræðesta vit vinnulívs-kundar okkara sera høgt, og Vinnulívsdeildin er ein týðandi liður í at røkka okkara vísið, at vera brúkaravinaligasti peningastovnur í landinum.

Sum vinnulívsleiðari verður tín fremsta uppgáva at leiða og menna vinnulívsdeildina í trád við aðalmálið omanfyri, og verður tín setningur at tryggja, at deildin, samanborin við kappingarneytarnar, liggur á odda í lørsemi og hevur mest nøgdu kundarnar

Virksemið á Vinnulívsdeildini fevnir um ráðgeving, lánveiting og sølu til okkara vinnukundar í Suðurstreymoy, umframt ávisum vinnuligum kundum kring landið. Harafturat arbeiðir deildin eisini við virkseimi uttanlands.

Tú fært ábyrgd av einum professionellum toymi av starvsfólki, og fevnir starvið tí eisini um starvsfólkarøkt, trivnað og samskipan av arbeiðnum, sum skal tryggja, at toymið virkar til fulnar, soleiðis at Vinnulívsdeildin til eina og hvørja tíð er kappingarfær og framfýsin.

Talan er um eitt krevjandi starv, ið krevur innlit, áráði og orku, og leita vit tí eftir einum persóni, ið hevur hesar eginleikar:

Fakligir eginleikar:

- Tú hevur viðkomandi útbúgving, eitt nú sum Cand.Merc, Cand. Oecon, HA, HD ella líkrandi
- Tú hevur royndir innan leiðslu, ella ynski um at verða leiðari
- Tú hevur innlit í vinnulív, roknskap og búskap, og gjarna eisini lægfrøði
- Tú hevur góðar málsligar færleikar, og dugir væl enskt í skrift og talu

Persónligir eginleikar:

- Tú hevur handilsligan hugburð og eyga fyri eini góðari forrætning
- Tú ert nýhugsandi og forvitin, og sært møguleikar heldur enn forðingar
- Tú hevur lætt við at taka avgerðir, og skjótt við at umseta hugskot til veruleika
- Tú hevur gott yvirflit og samstundis tev fyri týðandi smálutum
- Tú hevur ein jalligan hugburð, góð samstarvsevni, dugir væl við kundum og ert førur fyri at geva arbeiðsfelagunum íblástur

- Tú ert fleksibul, kanst arbeiða undir trýsti og ert sinnað/ur at leggja stóra orku í arbeiðið

Vit bjóða:

Eitt avbjóðandi starv við beinleiðis tilvísing til stjórn, og við møguleikum fyri persónligari og fakligari menning á einari vinnulívsdeild í støðugari menning. Starvið verður sett sum skjótast og lønin verður sett eftir avtalu í samsvari við royndir og færleika.

Fleiri upplýsingar um starvið kunnu fáast við at venda sær til Marjuna Eystberg, starvsfólkaleiðara á tlf. 548510 ella Marner Jacobsen, forstjóra á tlf. 548570.

Umsóknir skulu vera Sparikassanum í hendi í seinasta lagi týsdagin 15. august kl. 12.00 og skulu stílast til:

Føroya Sparikassi
Att.: Marjun Eystberg, starvsfólkaleiðari
Yviri við Strond 2
100 Tórshavn

Vísiónin hjá Føroya Sparikassa er at vera brúkaravinaligasti peningastovnur í Føroyum. Á 17 privatkunda- og 2 vinnukundadeildum kring landið veita vit ráðgeving og selja figgarligar tænastur, har aðalvirðini eru tryggðleiki og brúkaravinsemi. Í samtaki Sparikassans eru tvey dótturfelag: Húsameklarafelagið Inni og Eik Bank. Í samtakinum starvast 289 fólk.

FØROYA SPARIKASSI
www.sparikassi.fo

Kiwanis burturlutar aftur bát

Kiwanis er ein altjóða hjálparfelagsskapur, sum var stovnaður í 1920 í USA. Føroyar eru eisini við í hesum virkseimi, og eru triggir klubbar her á landi.

Í Føroyum hevur verið lagdur dentur á at hjálpa børnum. M.a. hava sjónvørp og video verið útvegað til barnadeildir á sjúkrahúsum, eins og stuðul hevur verið veittur til onnur endamál til frama fyri børn.

Árliga verða seldir lutaseðlar til frama fyri hetta arbeiði, og hetta er 11. árið, at høvuðsvinningurin er ein føroyskur bátur.

Hesaferð er báturin smíðaður av Terja Reinert Jacobsen úr Kollafirði. Hann hevur lært bátasmið hjá Símun Johan Wolles á Eiði.

Terji er bátasmiður hjá Kiwanis í ár.

Vit vilja heita á fólk um at stuðla hesum góða endamáli og harvið eisini føroyskum bátasmiði, sum er ein serføroysk mentan. Sum tað sæst, so er hetta eitt kynstur, sum gongur í arv frá ættarliði til ættarlið, og hetta hevur allan stuðul uppibornan.

Báturin, eitt fýramannafar, er sera snøggur. Her síggja vit fróar Kiwanismenn f.v.: Torkil Skála, Eirikur Ingvarðsson og Óli Jacobsen.

Framhald av síðu 12

hevði so hvassa tungu, at potturin kundi brúkast dagin eftir uttan nakað.

Men eitt skuldi ansast eftir. Tá ið kúgvín var liðug at sleikja, vildi hon sleppa av við pottin. Tá kundi tað henda, at hon steig annað frambeinið niður í pottin og sparkaði hann aftur í flórin, og tá kundi eitt bein fara upp í gjøgnum botnin. Tá mátti farast í smiðjuna við honum at fáa hann afturgjörðan. Ein slíkur pottur var gjörður úr stoypijarni, og hann hevði 3 bein.

Ofta vóru gátur bornar fram um gerandislutir. Ein av teimum var um pottin. Hon er:

“Hann er krókutur faðir og búkut móðir og trý kollut børn”. “Krókutur faðir” var honkin, “búkut móðir” var potturin. Tey “trý børnini” vóru beinini at standa á.

Tað varð sagt, at ein skuldi ikki siga loysnina á einari gátu. Hon skuldi gitast ella kom illveður, men nú havi eg so sagt hana.

Eg havi enn í høvdi-num, hvussu vit smíðaðu beinini á pottinum. Tað, sum var brúkt til pakning at leggja í millum, var ein góður pakningur - tað var súrdeiggj. Tá ið beinið varð sett í, var altíð farið niðan til mammu eftir súrdeiggj.

Zacharias Zachariassen í Mortanstovu í Norðragøtu, skyldmaðurin, segði fyri mær, at hann - saman við systkinabarninum Zacharias Leitisstein - hevði verið eftir einum potti í smiðjuni. Hann var klovnaður og skuldu gerast aftur. Teir vóru komnir út á Skipanes við einum bili og bíðaðu eftir at koma inn aftur við sama bili, sum Reimar Isaksen koyrði.

Tá ið teir koma niðan aftur á vegin fór at regna. Pápi bað teir hvølva pottin niður yvir høvdið, og tað skiftust teir um at gera. Tá riggaði hann sum eitt regnskjól.

Tá vórðu teir ungu ikki eftirspurdir. Alt bleiv umvælt, tí tað var biligari enn at keypa nýtt. Carl Weihe av Norðskála, sum var systkinabarn við mammu mína, lærði at smíða hjá pápa.

Carl fortaldi mær um, tá ið hann kom at biðja um lærupláss. Pápin - Johan - og hann komu gangandi av Norðskála út á Skipanes. Teir vórðu bodnir inn í norðaru stovuna, tí tað var fínastova. Har var eitt stórt borð og fyra stólar og so eitt lítið borð, sum ein urtapottur stóð á.

Robert.

Elias.

Sámal í Skálabotni var sleggjari hjá Tummasi. Hann var giftur við Johonnu, systkinabarn Valdimar. Her síggja vit nøkur av teirra børnum: F.v. Johan, Fía, Mia og Marna.

Carl segði, at pápi mín settist við annan endan á borðinum og pápi hansara við hin endan. Sjálvur slapp hann ikki at sita við borðið. Hann bleiv settur á ein stól úti í einum horni í stovuni.

Teir báðir tosaðu um, at hann skuldi búgva hjá okkum. Mamma skuldi vaska honum klæðini og geva honum mat, men lön skuldi hann onga hava. Hann slapp ongantíð at siga nakað.

Carl fekk illa arbeið í smiðjuni, tí hann toldi so illa kolaroykin. Hann bleiv trongur fyri andanum, men hann gjørdi eitt sveinastykki. Tað var eitt hakagrev. Tað var ikki bara at siga tað at gera grev, tí tað var stál í miðjuni.

Tá náttpotturin kom í smiðjuna Carl segði mær onkrar søgur úr smiðjuni. Hann segði, at einaferð kom ein

gamal bóndi úr Lamba inn í smiðjuna við einum náttpotti, sum hol var komið á.

Tað hendi ofta, at tá ið emaljan fór av, rustaðu pottarnir, og so lak landið út á gólvið. Pápi loddaði pottin, meðan hann bíðaði.

Carl segði, at bóndin bleiv so glaður, tá ið potturin varð blivin heilur, at hann rann heilt til Lamba. Tað var sum um hann hevði veingir.

Brøðurnir komu í smiðjuna.

Vit brøðurnir komu allir meir og minni at arbeiða í smiðjuni. Hans Jákup flutti tíðliga til Klaksvíkar og giftist har. Johann Elias fekk tíðliga skaða umborð á “Sólbrún” á veg úr Grønlandi og doyði í 1941. Ungur fór Rikard fór til Íslands í smiðju at arbeiða. Tummas ella Nanni, sum hann bleiv kallaður,

fór til Íslands í 1946. Ingvarð orkaði ikki so væl, doyði á Sanatoriinum í 1954. Robert fór til Íslands í 1952. Eg fór sjálvur til Íslands í 1956.

Men systur okkara, Maria, fór longu í 1938, og hon hevur eina rúgvu av eftirkomarum bæði í Íslandi og í Føroyum. Sofus beiggj gekk í 1932 burtur við “Immanuel”, tá nógvir aðrir seldfirðingar eisini gingu burtur. Ein sum var við tá var táverandi nývaldi formaðurin í Fiskimannafelagnum Hans Jacob Havstreym.

Fingu mat og klæði, meðan bíðað varð. Tað komu menn og konur í smiðjuna við tingum, sum skuldu gerast. Tey komu til gongu úr Gøtunum, Rituvík, Toftum, Leirvík, Lamba, Glyvrum og so haðani, sum ein kundi koma við báti. Tað mundi mest vera hinu-

megin Skálafjørðin. Tað hendi ofta, at fólk bíðaðu, meðan smíðað varð, og tað kundi taka ein heilan dag.

Fyrst varð komið í smiðjuna við tí, sum skuldi gerast, og fólkin vóru ofta vát og køld. Eg hugsi ofta um tað nú, hvussu illa klødd tey vóru fyrr, hóast tey vóru í føroyskum klæðum. Ein sá ofta inn á beran hupp ella kropp og tað bar til at telja rivini á teimum.

So sendi pápi tey ella teir niðan til mammu at fáa sær drekka og turka klæðini, og so fingur tey døgurða og drekka, áðrenn tað var lagt av stað aftur. Ofta bleiv etið fyri meira enn arbeiðið kostaði, tað var ikki smávegis av mati, sum skuldi til.

Hetta sigur nakað um, at tað varð ikki bert hugsað um tað sum í dag kallast “profitmaksimering”. Komi í hesum sambandi

til hugs frásøgn hjá Frans hjá Jóan David, pápabeiggja, sum hevði smiðju í Norðragøtu, og sum eisini gjørdi alt millum himmal og jørð. Eina ferð kom ein maður til Johan Dávid at fáa loddað primussin. Jóan Dávid tók ein enskan shilling, sum hann átti, sum tilfar til arbeiðið. Hetta tók hann 50 oyru fyri. Seinni segði Frans við pápan, at shillingurin var einsamallur meira verður enn tað hann tók sær fyri alt arbeiðið! Nei, tað hevði hann ikki hugsað um. Soleiðis var hugburðurin hjá nógvum av teimum gomlu.

Aftur heim til okkara. Køkurin bleiv ofta fullur av fólki. Ikki fingur øll sitið við borðið.

Vit vóru ungir og lærdu at skaffa mat til húsið. Tað var aldrin farið frá húsum uttan við byrsu. Longu 6 ára gamlir vóru vit lærdir at skjóta, og hvussu ein átti at fara við byrsu.

Nógv lív á fjørðinum. Tá var nógv lív á fjørðinum. Sildin var øgilig. Svartfuglurin kom heilt inn á fjørðin. Nísur og annað var veitt, tá farið varð til Søldarfjarðar til handils. Tað var enntá skotið eftir seiði. Hann doyvdist av hvøkkinum og rak síðani á land, og so var at fáa hann til sættis.

Tað var ofta farið eftir bakkanum. Tað var ofta okkurt, sum kundi skjótast, og tað var tikið til húsa.

Sildin bleiv etin upp á mangar mátar. Hon varð saltað, kókað og turkað. Hon var saltað eina nátt og so hongd upp. Pápi segði, at hann hevði ongantíð fingið so nógv burtur úr okkum í smiðjuni, sum tá, tí vit fóru ikki inn í smiðjuna!

Tað, sum var “fastfood” hjá okkum, var at fara niðan undir hjallin. Har tóku vit eina sild, skrællaði hana og ótu hana sum eina banan, meðan ein gekk oman aftur í smiðjuna.

Okkurt hevði ein til skemtunar í samband við, at pápi sendi øll hesi fólkin niðan til mammu. Tað vóru kanska menn, sum vóru farnir fastandi av húsum og vóru nú eisini vátir og kaldir. So fingur teir heitt drekka og breyð úr føroyskum korni. Ofta kom geringur í magan, so kom ofta luft úr niðara endanum. Tað var ikki so lætt hjá mammu at vera inni í køkinum, men har noyddist hon at vera fyri at vera “høflig”, sum tað æt tá.

Framhald av síðu 17

Gentan skuldi vera sum ein amboltur. Tað varð eitt, sum pápi ofta segði við okkum, at tá ið vit skuldu velja eina gentu, so skuldi hon líkjast einum ambolti. Tað er ein ríma Jóan Hendrik hevur í orðabókini: "Tú ert so mjá um miðju sum stiðjastokkur í smiðju." Hetta hoyrði eg ofta pápa siga. Stiðji er gamla orðið fyri ambolt. Á íslenskum kallast tað steðji. Amboltur er danskt.

Tað varð gamalt, at amboltarnir stóðu á mykju. Teir hjá okkum stóðu á hønsaskvøtti. Tað var gjørt fyri at teir fjarðaðu í, tá ið ein sleggjaði. Tá slerdu teir ímóti aftur.

Tá ið pápi bleiv minni í smiðjunum, blivu teir eldru beiggjarnir lærumeistararnir. Fyrstur Rikard og so Nanni. Robert var meira til skips.

Kríggið merkti eina nýggja tíð. Men so tá ið kríggið byrjar í 1940 broyttist alt arbeiðið í smiðjunum.

Tá hendi tað, at Danmark bleiv hersett. Tá fekst einki av tí, ein skuldi brúka. Kolið høvdu vit keypt frá Valdemar Lützen í Havn. Jarnið fáa Lemvic Müller og Munk.

Tað var nokk so skjótt, at jarnið, sum vit høvdu á lagur, var uppbrúkt. So var farið at leita eftir jarni. Ofta komu menn við jarni, sum hevði ligið onkustaðni. So vóru tað pelarnir hjá hermonnum til píkráðin. Nógvir vóru til avlops og vórðu ikki brúktir. Teir fingur vit eisini.

Tað hendi, at handilin hjá Weihe í Søldarfirði hevði keypt úr Hunter í Aberdeen í Skotlandi eina rúgvu av spakum, sum høvdu verið brúktar at grava skotgravir við í fyrsta krígunum. Teir keyptu vit og gjørdur hakagrev úr teimum. Hunter var kent av føroyskum fiskimonnum fyri at selja bæði líkt og ólíkt, og ofta keyptu teir ymiskt heim við sær, tá teir vóru niðri og landaðu.

Men so í 1940, 41 og 42 kom nógvir lív í aftur, tá ið eingilskir hermenn komu til Føroyar.

Barakkir vórðu nógvar gjørdar í Søldarfirði, og síðani blivu oljutangarnir gjørdir.

Tá bleiv eitt øgiligt arbeiði í smiðjunum. Tað komu smiðir heilt sunnan av Tvøroyri. Teir høvdu Strøm til eftirnavn. Andrias - og eg haldi Jens eisini, og úr Havn kom Tummas Askham, sum júst hevur verið umrøddur her í blaðnum í

Her sæst Aksel Leitisstein saman við systkinabarninum Jákup Frederik, sum giftist til Írlands.

samband við Oskar Jensen, sum verður 100 ár í næstum.

Tummas var eina góða tíð í smiðjunum. Hann var ein av formonnunum fyri byggingini av oljutangunum.

Eg minnst, at ofta um kvøldarnar - tá ið liðugt var - setir pápi seg á annan amboltin og Askham á hin at siga søgur. Teir høvdu arbeiðt saman í Vestmanna á bedingini í smiðjunum.

Teir grinu at, at eitt skip var komið upp á beding, sum hevði brotið kjølin. Tað var ikki tíð at skifta hann, so hann skuldi styrkjast. Pápi smíðaði tvær stórar jarnspengur. Eina hvørjumegin. So skuldi tær boltast saman. Tað skuldi borast ígjøgnum kjølin. So var tað ein vestmenningur, sum skuldi seta tær upp á pláss. Hann kemur aftur í smiðjuna og skeldar pápa, tí

holini ikki passaðu báðu megin. Pápi segði, at hann hevði gjørt tað við vilja. Tí tá ið hann hoyrði, hvør sum skuldi seta tað upp á, og hann visti, hvussu skeivt hann boraði, tá roknaði hann við, at hann fór at raka!

Har var ein damphamari í smiðjunum á bedingini, sum eingin dugdi at brúka, men so kemur Samma Jóanes úr Kollafirði. Hann var óførur við dampmaskinum. Hann fekk hann væl at rigga. Pápi segði, at tað lætti øgiliga væl um slegg-ingina, tí tað vóru sverjörn, sum skuldu smíðast. Pápi segði, at ofta slitu teir seg út av berari slegg-ing.

Tað umgekkst ikki, at tað bleiv eitt nervakríggi, tí tilfarið í stálinum var so ymiskt, og so kundi tað vera ringt at finna ta røttu herðingina. Tað vóru mest brúktu stjórnbørarnir. Tá

Marin var ein systir Tummas. Hon giftist við Zacharias Zachariasen í Mortanstovu, sum var ein miðdepil hjá allari ættini. Her síggja vit nakrar av ommusynunum hjá Marin á samkomu, sum var næstseinasta leygardag á Skipanesi. F.v. Hanus, sonur Johannu Malenu, Zacharias, Hermundur og Flóvin hjá Jákupi, Zacharias hjá Akseli, Finnur, sonur Hanus (langommusonur) og Anfinn hjá Esbern.

varð nógvir borað við hond.

Tað var ofta ringt at fáa teir at halda. Tað var herðingur, sum var so trupul, tí stálini vóru misjovn. Tað kom fyri, at summir vóru ov bleytir og summir ov harðir og brotnaðu beinan vegin ein slerdi á.

Tað var ikki altíð so stuttligt, tá ið menn komu aftur, tá tað ikki riggaði. Tá kundi bliva okkurt øvugt orð.

Ein maður í Søldarfirði æt Jákup Hans av Gørðum í Søldarfirði. Vit sótu og ótu døgurða, tá hann kemur inn. Hann bankaði ikki upp á og stóð bara á gólvinum og segði, at eitt gamalt orð varð, at hønu kundi ein ikki læra at verpa og Tummas, alto pápa mín, kundi ein ikki læra at herða bor, men hann visti bara, at teir brotnaðu.

Garða Jákup nýtti nógvir borar til grótarbeiði.

Tá fóru øll at grína og pápi eisini, so hann fekk ikki í lag at bliva illur.

Eg má siga eina litla søgu um Garða Jákup, sum vit kallaðu hann. Hann var ein ómetaligað hittinorðaður maður, og hann var timburmaður.

Hann fór til eina bygd at innrætta eini hús, sum onkrir aðrir høvdu stoypt. Hann var skjóttur heim aftur, og bað teir senda boð eftir bøkjara, tí húsini vóru rund innan sum ein tunna!

Sóknarongulin gjørdur, meðan bíðað var eftir grindini Zacharias Leitisstein segði mær eina søgu frá pápa sínum um ein sóknarongul.

Eg og Aksel, pápi Zacharias, vóru systkinabørn. Pápi var alto mammu-beiggi Aksels.

Norðragøtumenn høvdu eitt neyst sunnanfyri Skipanes, og har stóð seksæringurinn "Gøtutróndur" inni. Tá ið eg var ungur, minnst eg, tá ið Norðragøtumenn fóru í grind ella til Havnar at rógva kapp á Ólavsøku.

Tá fóru teir út eftir fjørðinum, seks mans í hvørjari síðu við seglum. Ta sjónina gloymi eg ikki.

Aftur til Aksel, systkina-

barnið. Norðragøtumenn fóru í grind og vóru farnir til gongu.

Aksel, sum var ungur tá, slapp ikki við, tí hann átti einki av grindareiðskap. Gamalt var, at tú mátti eiga okkurt fyri at sleppa í bátin.

Aksel fór at renna undan hinum monnum og oman í smiðjuna hjá okkum. Pápi var í smiðjunum og eldur varð í essuni. Pápi smíðaði ein sóknarongul, meðan Aksel bíðaði. Aksel kláraði í bátin og ongulin bleiv góðtíkin.

Tað skuldi gerast skjótt av, tí tað skuldi smíðast, ímeðan hinir gingu. Zacharias helt, at pápi man hava havt okkurt liggandi, sum bara skuldi hitast nakrar ferðir. Men kortini, skjótt var atborið!

Teir fóru vestur í Vágarnar í grind. Tá ið teir komu aftur í fínasta veðri, komu teir syngjandi takarsong inn eftir fjørðinum, sigur Zacharias fyri mær.

Í komandi blaði kemur seinni partur av frásøgnini hjá Valdimar. Her greiðir hann frá teimum ringu 30-árunum, frá tíðini undir krígunum, um Jákup Olsen, um skiparan sum virkaði sum tannlækni o.a.

Hans Jacob var ein sonur Tummas. Ein sonur hansara var Sofus, sum var uppkallaður eftir beiggjanum, sum gekk burtur við "Immanuel" í 1932. Her sæst Arne Dinesen, systkinabarn Hans Jacob, saman við tveimum av synunum hjá Sofus. F.v. Bjarni, Arne og Finn

Kristian Justinussen:

Okkara maður í Namibia

Kristian Justinussen, sum býr í Namibia. Her býr annars í hvussu er ein annar føroyingur, og er tað Tórus Hentze av Sandi.

Kort av Namibia.

Veitt verður eisini eftir búrfiski. Hesum hevur Greenpeace fortred av og roynir at steðga fiskiskapinum.

Tað var tann tíðin, tá føroyskir reiðarar og fiskimenn settu sínar vónir til sunnasta partin av Afrika, Namibia og Suðurafrika. Støðan í Føroyum var vánalig vegna kreppustøðu, meðan tað tyktist at vera stórir vinnuligir møguleikar í hesum partinum av heiminum.

Fleiri føroysk skip fóru hendan vegin at royna, men hendan vónin brast, og tað var skjótt, at einki skip var eftir á hesum leiðum.

Kortini spurdist okkurt varandi burturúr, m.a. vórðu fleiri hjúnabond knýtt - bæði í Suðurafrika og í Føroyum.

Nú um dagarnar hittu við Kristian Justinussen, son Honnu og Eirik Justinussen í Leirvík. Hann er ein av teimum, sum varð verandi í Namibia. Hann var í Føroyum nú nakrar fáar dagar, meðan Ben Yami var her, og vit fingu spurt hann eitt sindur um viðurskiptini har suðuri í Namibia.

Fyrst skulu vit siga eitt sindur um sjálvt landið. Namibia er 825.000 ferkilometrar til støddar ella 600 ferðir støddina av Føroyum. Her búa bert 2 mio. fólk, sum er 40 ferðir fólkatálið í Føroyum, so ríkiligt av plássi er til hvønn einstakan íbúgva. Namibia telist millum trý tey ótætast fólkaðu londini í heiminum. Kristindómurin er almenna trúgv í landinum, men har eru eisini nógvar aðrir átrúnaðir.

Landið skal eitast at vera eitt fólkaræði (demokrati). Tað er flokkurin hjá fyrrverandi frælsisherinum SWAPO, sum situr við ræðið. Sum hjá so mongum øðrum londum haltar hetta við fólkaræðinum eitt sindur. Kortini verður eftir umstøðunum roknað við, at støðan er stöðug, ikki minst tá sammett verður við Zimbabwe og tann hurlivsa, sum har er.

Namibia var í mong ár umsitið av Suðurafrika, men fekk loysing hagani í 1990 aftaná frælsisdaga í mong ár. Ein tann størsta vinnan er útvinn-ing av ymsum mineralum, so sum diamantir, kopar og gull. Landbúnaður er

eisini ein av høvuðsvinnunum, og ferðavinnan er við at mennast. Fíggarliga verður landið ikki mett at vera heilt illa fyri í mun til onnur lond á hesum leiðum. Trupulleikar hava verið av grannalandinum, Angola vegna tað drúgva borgarakríggið á hesum leiðum. Men tað skuldi verið toluliga friðarligt nú.

Almenna málið er enskt, men har finnast eisini mong staðbundin tungumál.

Nógv til av fiski Fiskivinnan hevur eisini stóran týðning. Kaldi sjógvurin, sum rekur framvið úr Suðurafrika, ger fiskigrunnarnar við Namibia til nakrar av teimum ríkastu í heiminum. Møgu-

leikar eru at veiða upp til 1,5 mio. tons árliga. Tískil er fiskivinnan tann skjótast vaksandi vinnan í landinum.

Tey týðningarmestu fiskasløgini eru sardinur, ansjósur, hake og rossamakrelur. Síðani kemur tunga, hogguslokkur, krabbi, hummari og tunfiskur, sum eru av minni týðningi. Stovnar hava verið ovveiddir í mong ár av ymskum tjóðum, men síðani namibiarar fingu ræði á egnum sjógvi, hava teir eisini fingið møguleikar at røkt fiskastovnar, og hetta hevur riggað væl.

Tað er her, at Kristian hevur fingið ein leiklut. Hann arbeiðir í einum reiðaríi, sum rekur 5 trolarar. Teir eru ymskir til

støddar - frá støddini á einum línuskipi til støddina á "Skálaberg".

Manningartalið er stórt, upp til 30, tí fiskurin verður virkaður umborð, og alt verður arbeitt við hond. Kristian letur væl at gongdini og at teimum lokalu fiskimonnum, sum eru sera raskir.

Tískil kann sigast, at hóast vit ikki fingu tað stóra burtur úr við okkara egnu skipum á hesum leiðum, kunnu vit gleðast um, at tilfeingið nú kemur fólkinum í landinum til góðar, og at hetta verður gjørt við hjálp av royndum fiskimonnum úr Føroyum.

Tað eru framvegis fremmand skip, sum veiða við Namibia.

Hetta er eitt av teimum smærru skipunum.

Sum lesarum okkara kunnugt, hava vit seinastu tíðina havt frásagnir um tuberklasjúkuna í Føroyum. Hetta hevur verið gjørt í samband við fyrst 90 ára føðingardagin hjá “pírkuni”, Marin Skipanes, og síðan 90 ára dagin hjá Nikael Thomsen, sum fyrst hevði tuberklar og síðan starvaðist á sanatoriinum.

Í hesum sambandi hava vit havt fleiri myndir, har tað eisini er eydnast at fáa nógv nøvn staðfest av teimum, sum eru á myndini.

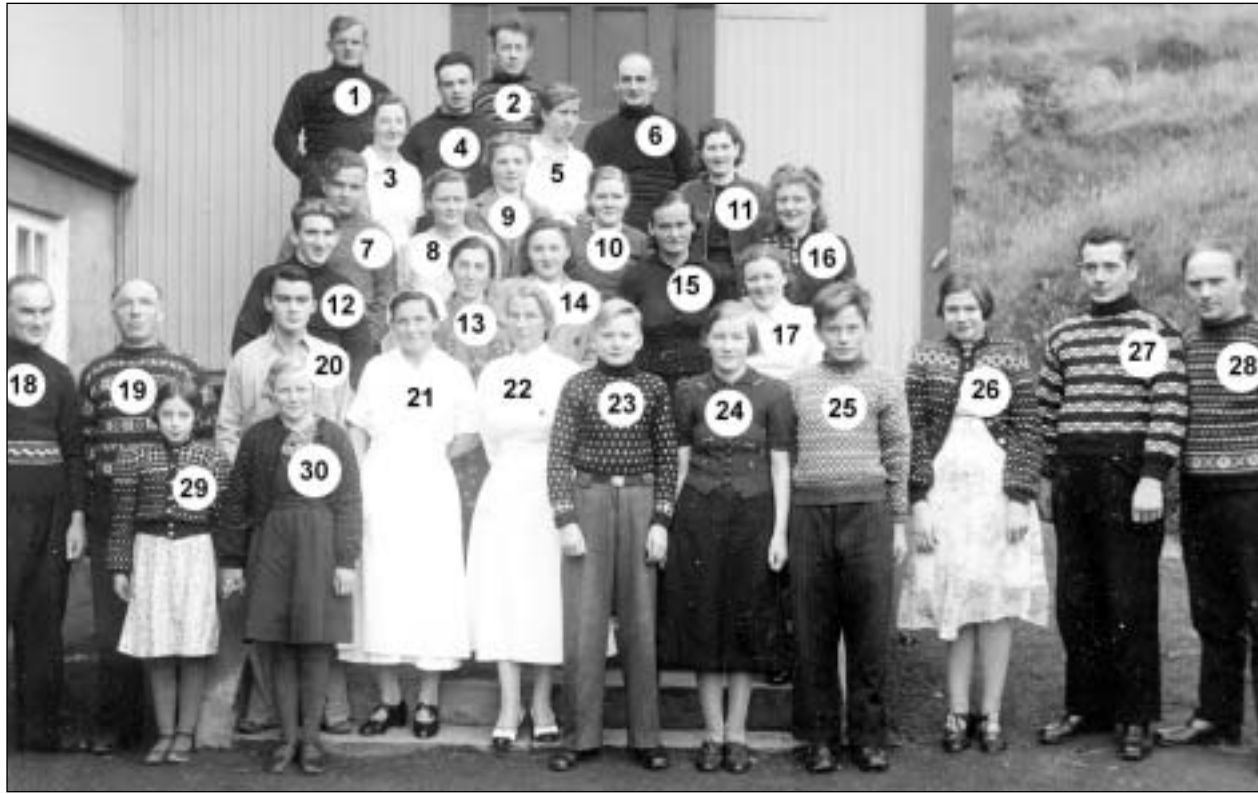
Vit hava hesaferð tvær myndir við nøvnum, sum eru frá hvørjum sínum tíðarskeiði. Onnur er frá 1940 og hin er 20 ár yngri frá tíðini, tá flutt verður av sanatoriinum.

Tann eldra myndin er sjálvsagt tann meira forkunnuga, og í henni er eisini ein fittur partur av okkara tuberklasøgu. Tá arbeitt verður við einum evni sum hesum, kemur meira fram, tess meira tað verður skrivað. Tað visir seg við tuberklasøguni, at tað finnast nógvar myndir, men tað er ikki so nógv skrivað um søgurnar aftanfyrri tær. Her er nóg mikið at trýva í hjá tí, sum kundi havt áhuga fyri at lýsa hendan partin av okkara søgu.

Her skal verða komið inn á børn, sum vóru á sanatoriinum. Tann yngsta á myndini frá 1940 er nr. 29, sum er Ólfríða Niclasen f. Hansen, úr Gøtugjógv. Hon er fødd í 1929 og var 11 ára gomul tá. Hon er systir nr. 26, Hannefía, sum var 14 ár. Ólfríða var fyrst innlögð 3 mánaðir á hospitalinum og síðan 8 mánaðir á sanatoriinum. Her varð hon eisini “pustað”, sum nærum var einasta viðgerð, sum tá var fyri tuberklar. Eftir at vera heimsløppin gekk Ólfríða til pustingar í hálvannað ár. Í frásøgnini um Nikael greiddu vit nærri frá mannagongdini við pusting. Ólfríða fekk longu sum smágenta sæð álvaran í tuberklasjúkuni. Tær lógu fyra á eini stovu. Allar hinar 3 doyðu. Eyðolfur Mikkelsen úr Havn, nr. 25 á myndini, var 14 ár, tá myndin var tikin. Men hann var bert 11 ár, tá hann varð innlagdur fyrstu ferð í 1937. Hann fór seinni niður og varð opereraður, og ikki fyrr enn í 1946 kundi hann siga seg vera frískan.

Ein onnur søga um børn er, tá mamman mátti innleggjast. Vit tosaðu nú um dagarnar við konu, ættað úr Rituvík. Mamma hennara var innlögð í seks ár frá seks børnum. Hendan konan var 2 ár tá, og

Børn á Sanatoriinum

Hetta er myndin, sum er tikin í 1940, og nøvnini eru hesi:

1. David Andreassen, Sørvágur.
2. Dánjal Jákup Hansen, Norðoyri
3. Marin Petersen, Mikladalur
4. Niels Joensen, Hvannasund
5. Sissal Joensen, Skopun
6. Niclas í Lon, Miðvágur
7. Ove Eklund, Havn
8. Emmy Olsen, Vestmanna
9. Jana Hansen, Haldarsvík
10. Olga Berg, Hvalba.
11. Alma Nielsen, Heiðarnar
12. Alexander Dimon av Tvøroyri, búði í Lopra.
13. Dagmar Jacobsen, Sørvágur
14. Dorteia Joensen, Eiði

15. Anna Kristoffersen, Vestmanna
16. Poulina Abrahamsen, Mykines
17. Poulina Hansen, Klaksvík.
18. Johannes Johannesen, Oyndarfjørð
19. Christian Hammer, Toftir
20. Evald Joensen, Tórshavn
21. Clementina Johannesen, starvsfólk
22. Mia Johannesen, starvsfólk.
23. Erik Johannesen, Vestmanna.
24. Johanna Poulina Johannesen, Lilla, Vestmanna.
25. Eyðolfur Mikkelsen, Havn
26. Hannefía Hansen, Gøtugjógv
27. Nicodemus Rasmussen, Brimsvík, Strendur
28. Johan Joensen, Kollafjørð.
29. Ólfríða Hansen, Gøtugjógv.
30. Margretha Poulsen, Havn

Mynd tikin í spísustovuni á sanatoriinum umleið 1961. Hetta er helst beint áðrenn flutt varð út í barakkina við hospitalið.

frá vinstri: Anna Jacobsen, Hósvík, Petrína Høgnesen, Lørvík, Jana Nielsen, Tórshavn, Kára Johannesen, Miðvágur, sjúkl., Eilif Johannesen, Miðvágur, sjúkl., Edvin Hammer, Tórshavn, sjúkl., Paula Egilsnes, Vestmanna, maðurin aftanfyrri er ókendur, men er sjúklingur. Eyðun Viderø, Sandur, sjúkl. Esther Simonsen, Hoyvík, Vilhelm Magnussen, Hoydalar, Marner Simonsen, Tórshavn, Nikael Thomsen, Hoydalar, Henrikka Næssaa, Tórshavn, Kirsten Schrøter, Hvalba, Ingibjörg Nielsen, Tórshavn, Johanna Thomsen, Hoydalar, Edith Olsen, Nes, Eysturoy, Kristianna Nolsøe, Tórshavn, Anna Mortensen, Argir, Clemma Johannesen, Tórshavn, Tony Samuelsen, Tórshavn.

Sitandi: Niels Jacob Nielsen, Vágur, sjúkl., Carl Sivertsen, Mykines, sjúkl.,Danielsen, Seldarfirði sjúkl. smádrongurin aftanfyrri er ókendur.

hon varð send til ætt í Oyndarfirði. Hon varð koyrd við bili til Fuglafjarðar. Hagar kom skyldmaðurin úr Oyndarfirði, setti hana í ein leyp, og so um Skarðið til Oyndarfjarðar.

Søgan um Lilla Hendan søgan skal tó serliga snúgvá seg um Johannu Poulinu Johannesen, vanliga kallað Lilla, úr Vestmanna.

Hetta er ein søga, sum byrjar í 1935/36, tá Lilla

var 13 ára gomul. Hon var dóttir Jóhannu og Poul Johannes Johannesen, ið var fiskimaður. Tey vóru 5 systkin: Bina, Gunhild, Lilla, Gimme og Solveig. Í 1935 hendir tað, at Gunhild gerst sjúk 15 ára

gomul. Tað tyktist at vera krím, sum hon ikki slapp frá. Pápin fór so til Havnar við henni, og tað vísti seg, at hon hevði tuberklar. Hon varð so beinanvegin lögð inn á sanatorið. Samstundis vísti tað seg, at

tvær av systrunum, Lilla og Solveig, eisini vóru smittaðar.

Tá var Solveig 9 ára gomul, og tað er hon, sum er keldan til hesa frásøgn. Solveig varð fyrst innlögð á hospitalið eina stutta tíð, og her helt hon jól í 1935. Her minnst hon Systir Elsu og Systir Ingeborg. Síðan fór hon á sanatorið saman við Lillu. Tískil vóru tær 3 systir innlagdar í senn. Av starvsfólkunum her minnst hon serliga Miu Johannesen, nr. 22 á myndini.

Gunhild, sum var tann sjúkasta, doyði 1. juli 1936, og Solveig minnst, at ein av Tvøroyri doyði samstundis. Lilla kom í fyrsta umfari fyri seg aftur og slapp heim aftur til Vestmanna. Men hon skuldi tó javnan til kanningar í Havn. Eina ferð hon hevði verið í Havn, fekk hon so ringan túr norður aftur til Vestmanna, hetta var langt áðrenn tað var koyrandi, at hon fekk krím og tuberklarnir brutu fram aftur. Hon varð so innlögð aftur, og hevur vist verið heima ímillum. Tað er í hesum sambandi, at hon er komin við á myndina frá 1940. Men hon doyði so 10. august 1941, júst ikki fyllt 19 ár. Tey hjá Poul Johannesi vóru grannar hjá Jákupi í Gerðinum, m.a. kendur sum semingsmaður, og Jákup minnst, at hon plagdi at ganga inn til teirra at læra hann bókstavirnar, áðrenn hann fór í skúla. Hetta bendir so á, at tey ikki hava ræðst tuberklarnar, sum ofta var tá.

Trý børn á sanatoriinum Tað gjørdist tískil bert Solveig, sum kom fyri seg aftur, og er hon nú 79 ára gomul. Hon var innlögð tilsamans eitt ár. Hon var so tikin úr skúlanum, men í Hoydølum var eingin skúlagongd fyri tey børn, sum vóru har. Tey vóru 3 børn tilsamans, tvey sum vóru 10 ár og so Lilla, sum var 13. Tey trý hugnaðu sær saman og spældu sum børn gera. Solveig minnst einki til, at tey keddu seg. Solveig hevði so eisini systirnar at vera saman við, og hon vitjaði javnan Gunhild, sum fyri ein stóran part lá í seingini.

Hetta árið, Solveig var innlögð, slapp hon ikki heim nakrantíð. Tey máttu heldur ikki fara av sanatoriúkinum, tískil heldur ikki til Havnar. Men tær fingur javnan vitjan av foreldrum og systkjum úr Vestmanna.

Solveig minnst væl læknan, Vilhelm Magnussen, sum kom á sanatorið júst í 1936, og hon

Her sæst Solveig saman við javnaldra frammanfyri eina av hallunum í Hoyðølum.

minnist eisini hansara undanmann dr. Lynge.

Ein partur av viðgerðini fyri tuberkklar var at geva góðan mat. Men Solveig minnist, at hon hevði ongan serligan matarlyst, so hesum fekk hon ikki stóra gleði burturúr. Men annars var tað frítt og gott at vera har. Solveig býði í Nýggja Húsinum, har teir frægaru av sjúklingunum býðu, meðan teir, sum vóru verri fyri, býðu í Gamla Húsinum. Her lá Gunhild eisini.

Hon doyði so í 1936, men Solveig slapp ikki við til jarðarferðina. Solveig slapp heim til jóla í 1936, og hon minnist, at hon fór heim til Vestmanna við Smyrli. Tá fór hon beinleiðis í sama klassa, sum hon fór úr, og hon kláraði eins væl og hini hóast fráveruna.

Tað var sjálvsagt hart

hjá foreldrunum at missa tvær døtur á hendan hátt, og tað var ikki minni hart hjá mammuni, at Poul Johannes doyði longu í 1944, 53 ára gamal.

Hjá Solveig gjørdist lívið sum hjá øðrum gentum tá í tíðini. 14 ára gomul fór hon í ymisk húspláss, og 18 ára gomul fór hon til Havnar at arbeiða hjá Hans Poulsen, sum var møbilpolstrari og hevði møblahandil í Dr. Jacobsensgøtu. Her hittir hon Andrew "hjá Barberinum". Pápi hansara, Anthony Nielsen, kom ungur úr Danmark og gjørdist fyrsti barberur í Føroyum, og Andrew gjørdist eisini barberur. Men hann doyði í 1973, bert 53 ár gamal. Tey finga sonin Anfinn í 1957.

Vit takka Solveig fyri hennara íkast til tuberkla-søguna.

Johanna og Poul Johannes máttu senda tríggar døtur suður á Sanatoriið. Bert ein kom aftur á lívi.

Andru og Solveig.

Kári Højgaard:

Einasti maður á tingi?

Kári P. Højgaard ivast ikki: Landsstýrismaðurin stendur við ábyrgdini

Formaður Sjálfstýrisflokksins, Kári P. Højgaard, heldur framvegis, at Jacob Vestergaard, eigur at standa við ábyrgdini, nú tað visir seg, at landsstýrið skal rinda endurgjald í málinum um Jógvan S

JÓGVAN S
Róbert Høeg Døen
móntil@sanatoriumi.fo

29. mai ivaðist Kári P. Højgaard, formaður i Sjálfstýrisflokkinum, ikki eina løtu. - Einar hetta við, at landsstýrið nýðist at betala endurgjald, skal landsstýrismaðurin sjálur standa fyri ábyrgdini, staðfesti hann í blaðnum tá. Í dag ivast hann heldur ikki tað minsta. - Sjálvandi skal hann tað, sigur Kári P. Højgaard í stuttari viðmerking til Sosialin í dag. Tá vit spyrja hann, um hetta er ein snæða hann framvegis stendur við. Hann vil tað ikki siga neyð meiri enn akkurát tað, tí málið er ikki endaliga lúgt viðgjørt enn, sigur hann, og sipar til, at møguleikin fyri at koma í mólinum framvegis er til staðar. Tó er greitt, at

landsstýrið hevur gingið við til at rinda ein endurgjald áljóðandi 2,5 milliónir krónur, og síðani Kári P. Højgaard stendur fast við sínar útsagnir, so merkir tað, at Jacob Vestergaard hevur nokur ting at greiða frá, tá tingið kemur saman aftur á Ólavssøku. Spurdur beinleiðis, um hann fer at leggja ein málit móti landsstýrismanninum fram, svarar formaður Sjálfstýrisflokksins, at hann ikki kann svara upp á tað, fyrr enn málið er endaliga viðgjørt.

Positivt at endurgjaldið er 2,5 mío

Formaðurin i Sambandsflokkinum, Kaj Leo Johannesen, hevur ikki hug at seta spurspærtekin við trívirði hjá Jacob Vestergaard sum landsstýrismann. Heldur ikki, tá tað tá visir seg, at

landsstýrismaðurin hevur tikið eina avgerð, sum eftir øllum at døma sær út til at koma at kosta skattgjóðaranum 2,5 milliónir krónur.

- Jacob Vestergaard tók eina avgerð, sum tá var mett at vera tann rætta, men seinni visir tað seg ikki at vera so. Tað er tað, sum kann henda í eini skipan sum hesari, sigur Kaj Leo Johannesen, so eisini heldur tað vera positivt, at endurgjaldskrávið sum var 10,7 milliónir krónur, í síðsta enda ikki kom at vera meiri enn tær góðu tvær milliónir.

Undarlig gongd

Kaj Leo Johannesen hevur heldur hug at snæa málinum á hendið, og varpa eitt annað ljós á málið. - Fiskiriskidemið er fólksins

egn, nákað, sum eg og tú og øll hini eiga. Tá endar tað meg stórliga, at tá fæst tað fyri orði, og síðani kemur og krevur ein endurgjald upp á omanfyri tiggju milliónir, sigur Kaj Leo, sum heldur at tað hevði verið ein sera áhugaverdur spurningur at tikið upp og viðgjørt reitt prinsipielt.

Ikki kann sigast annað enn at tað var eitt sindur spennandi at vita, hvussu pressan og almennu myndugleikarnir fóru at takla "Jógvan S"-dómin, sum fall tann 4. juli í ár

Men tað vísti seg, at hetta gekk júst, sum ein kundi vænta. Teir - sum ikki tagdu - royndu at káva útyvir málið.

Fyri at eingin skal vera í iva skal staðfestast, at her var talan um eitt grundleggjandi rættarbrot. Tey, sum hava allar minsta skil á samfelagsviðurskiptum, vita, at ein tilsoyn frá einum almennum myndugleika til ein borgara er bindandi, og kann tiskil ikki takast aftur. Verða feilir gjørdir, eru teir trupulleikin hjá tí myndugleika, sum hevur gjørt feilin, og ikki hjá borgaranum, sum hevur notið gott av honum. Tað eru fleiri dómur í Føroya Rætti, sum hava staðfest hetta.

Tí var tað ongantíð nakar ivi um, at tað, sum varð framt í "Jógvan S"-málinum var eitt rættarbrot, hvørki meira ella

minni. Hetta visti landsstýrismaðurin eisini sera væl.

Men hann gjørdi hetta fyrri at bjarga sínum politiska skinni. Hetta kundi hann eisini gera ekkaleysur. Hann varð jú trýstur til hetta rættarbrot bæði av andstøðu og samgongu, sum eisini mugu hava kent grundleggjandi rættarreglur í samfelagnum. Men hvørgin vongurin í tinginum kundi tí koma aftur umaftur, tá rættarbrotið varð staðfest.

Av hesi orsök hevur eingin hug at nerta meira við hetta mál enn hægst neyðugt. Sjálvt Bjørn á Heygum, sum annars er kendur fyri sínar sera avgjördu meiningar, varð drigin í útvarpið, og hann - sum ein av "fedrunum" til stýrisskipanarlógina - royndi at bagatellisera hetta rættarbrotið sum eitt "hendiligt óhapp", sum onga avleiðing skuldi fáa.

Tað er bert ein tingmaður, sum hevur staðið sum ein maður í hesum málinum, og tað er Kári P. Højgaard. Hann hevur

skilt, hvat málið snýr seg um og hevur ta greiðu støðu, at tað er landsstýrismaðurin, sum stendur við ábyrgdini í einum máli sum hesum. Tað er eisini júst hetta, sum var fremsta fortreytin fyri stýrisskipanarlógini, men sum verður burturmáað av teimum, sum gjördu lógina. Vit kunnu bert vera fegin um, at tað finst so ein rættvísir í Sodoma!

Kaj Leo í hinari grøvini

Heilt yviri í hini grøvini finna vit løgtingsmannin Kaj Leo Johannesen, við einum fullkomnum holdningsloysi, sum tað sæst endurgivið í brotinum úr Sosialinum. Hann sigur m.a.:

"JV tók eina avgerð, sum tá varð mett at vera tann rætta, men seinni vísti tað seg ikki at vera so. Tað er tað, sum kann henda í eini skipan sum hasari."

Makan til tvass skal ein leita leingi eftir, sum tað er víst á fyrst í hesi grein. Tann, sum hevur verið í iva higartil, kann ikki vera

tað longur: Hjá Kaj Leo er einki at heinta! Fyri hann kann og og hvør gera sum tað passar honum.

Eitt er eisini "gloymt" í greinini, og tað er, at Kaj Leo Johannesen var sjálvur limur í landsstýrismálannevndini, sum er orsökkin til hesa eyka útreiðslu hjá landskassanum. Niðurstøðan hjá nevndini - eisini hjá Kaj Leo - varð sópað av borðinum av Føroya Rætti í fyrra málinum. Hetta átti at verið ivaleys orsök til at tiga ístaðin fyri at bera í bótufilaka fyri einum fundamentalum rættarbroti.

Annars skuldi hetta mál verið eitt upplagt høvi at fáa í lag eitt kjak um, hvussu slíkt kann henda, og hvat ið kann gerast fyri at tað ikki endurtekur seg. Men allir partar hava samábyrgd í hesum máli, og tí skal tað "sópast undir gólvteppið". (Shluter).

Hóast Kári P. Højgaard stendur sum ein maður, so er tað alt, sum bendir á, at hann kemur at standa einsamallur!

ó.

Dómur: Avtala um fasta løn kann ikki seta sáttmálan hjá fiskimonnum til viks

Tað er ikki ókent við føroyskum skipum, at avtalað verður ein fäst løn millum reiðara og einstakar av manningini, sum oftast yvirmenn.

Men nú er staðfest í Føroya Rætti, at ein slík avtala kann ikki seta sjálv-

an sáttmálan úr gildi.

Talan var um ein yvirmann við einum línuskipi, sum fekk kr. 32.000 fast um mánaðin. Tá maðurin eftir nøkur ár fór av, kundi hann rokna seg til, at hevði hann verið avroknaður eftir sáttmála-

num, so hevði hann forvunnið munandi meira. Hann kravdi munin, men hetta varð avvíst av reiðaranum, sum helt seg til avtaluna.

Men hetta gekk ikki. Rætturin staðfesti, at tað bar ikki til at gera eina

avtalu, sum var til skaða fyri mannin sjálvan, og tí er tað sum høvuðsregla sáttmálin, sum er galdandi. Tiskil fekk viðkomandi eina heilt fitta upphædd við sær úr rættinum.

Gor og gall yvir FF

Sum onnur feløg hava vit áhuga fyri einum breiðum og sakligum orðaskifti millum fiskimenn um virksemið hjá felagnum. Møguleikin finst fyri hesum bæði í FF-blaðnum og á landsfundi hjá felagnum. Her møta um 100 fiskimenn hvørt ár. Tað er eisini orðaskifti, sum FF roynir at taka til sín við at rætta feilir, sum altíð verða gjørdir. Grovt sagt kann tó sigast, at ársfrágreiðing felagsins hvørt ár verður samtykt einmælt.

Í Dimmalætting mánaðagin var grein, sum stutt sagt kann sigast at vera "gor og gall" yvir formannin í FF. Fyri at fyrirbygja misskiljingum skal gerast greitt, at viðkomandi er ikki fiskimaður, og hevur ikki verið til skips seinastu 10 árin. Hinvegin er hann limur í Havnar Handsverksmeistarafelag, sum er eitt arbeiðsgevarafelag, og tað er innan teirra øki hann hevur sítt virksemi sum málari. Tað kann í hvussu er staðfestast, at fakliga og felagsliga er hann uttanfyri virkisøkið hjá FF.

Fyri tað hevur hann sjálvsagt rætt til at úttala seg um Føroya Fiskimannafelag sum um alt annað. Vit høvdu eisini fegin vilja givið okkara íkast og svarað aftur. Men

Dimmalætting

Reiðarans ørindadrongur

Nú hevur Óli Jacobsen enn einaferð úttalað seg um nakað, ið hann ikki hevur skil fyri. Hesaferð um keyp og sølu av fiskidøgum. Her fer hann sum vant í part við reiðarunum, ið vilja halda fast í verandi skipan, so eingin annar sleppur framat, og brúkar Óli so ta undanfærsluna yvir limunum hjá sær, at reiðararnir hava keypt fiskiloyvini so dýrt, at man ikki kann forlanga hægri prosentpart til næstu samráðingar

Heini Holm
Mánadagur 24. juli 2006, kl. 09.31
140/129 - Meiningar

Bert inngangurin til greinina gevur eina hylling av støðinum. Lat fara, at sagt verður Óli Jacobsen úttalar seg um viðurskipti, sum hann ikki hevur skil fyri! So galið man tað kortini ikki vera. Men tað, sum annars verður skrivað her, er tikið úr leysari luft! Tað sama kann stórt sæð sigast um restini av greinini. Hetta heldur Dimmalætting vera forsíðustoff!

hetta ber snøgt sagt ikki til. Talan er um ein slíkan vavstur av leysum pástandum, sum hvørki er fuglur ella fiskur, at tað ber als ikki til at svara aftur.

Eitt dømi er, har tað verður sagt, at "Óli sett pening í Norrønu uttan orð ella ei við nevndina í FF."

Fyri tað fyrsta kann Heini Holm ikki kenna til,

hvat ið gongur fyri seg millum formannin og nevndina í FF. Fyri tað næsta er tað einmælt samtykt á stjórnarfundi 11. apríl 2001, har seks av sjei nevndarlimum møttu, at seta kr. 100.000 í Smyril Line.

Eitt annað dømi er, at hann blandar meg uppí Kassamiðstöðina, sum hvørki eg ella FF hava nakað við at gera. Tað er

óneyðugt at nevna fleiri dømi um støðið í hesi grein. Restin av henni er eftir sama leisti.

Tey, sum hava áhuga, kunnu lesa um okkara virksemi og eisini um mál, sum eru umrødd í nevndu grein, kunnu fara inn á okkara heimasíðu: www.fiskimannafelag.fo

Heini Holm hevur upplagt skrivað hesa grein í eini sinnislígari støðu, har

hann ikki kann meta um, hvørt tað er rætt ella skeivt, hann førir fram. Tað tykist heilt lógið, at hann, 10 ár eftir at hann gavst sum fiskimaður, skal missa so tamarhaldið á sær sjálvum, sum hann ger her.

Dimmalætting mátti eisini kunnað víst manninum tað atlit at steðga við at prenta eini slíka grein, til hann er komin niður á jørðina aftur og hann meira kalt kann meta um tað, hann skrivar. Í hvussu er kundu teir hildið seg til ta pressuetisku reglu, sum er í okkara grannalondum, sum sigur:

Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende.

Tað hava teir ikki gjørt. Hetta var ein ov søtur biti fyri Dimmalætting til at teir fylgja grundleggjandi pressuetiskum reglum. Teir hava enn tá tilvísing á forsíðuna til greinina. Vit takka fyri heiðurin. Men hetta vátar enn einaferð moralin á hesum blað bert vikur eftir at vit hava fingið eina fjølmiðla ábyrgdarlóg við blaðstjóranum á Dimmalætting sum limi í fjølmiðlanevndini....

Teir á Dimmalætting hava heldur ongan hast at endurgeva okkara viðmerking til óhumskuna. Hóast hon var send blað áðrenn kl. 10 týsdagin kom hon ikki við í týsdagsblaðið, hóast vit kundu ávísa beinleiðis ósannindi í greinini.

Men annars nervera hendan bukkuspannin okkum als ikki. Hon sigur nógv meira um mannin enn okkum. Hetta er nevnliga ikki bert ein útsverting av formanninum í FF men á alla leiðsluna í felagnum, sum hevur sambyrgd av, hvussu felagið verður rikið. Í síðsta enda er hetta eisini ein undirmeting av fiskimonnum, sum í mong ár hava valt eina leiðslu, sum skal vera so eiðasør samb. Heina Holm.

Tað er ikki stórt meira, ið skal verða sagt um hetta mál. Men Heini lesur í hvussu er FF-blaðið, og tað er tá hugaligt at vita, at innihaldið kann øsa onkran. Men tað má undra, at hann øsir seg um at FF roynir at verja rættartrygdina hjá fiskimonnum! Staðfestast kann tískil, at tað kortini ikki heilt skrivað fyri deyvum oyrum! Tað er í hvussu er hugaligt at fáa tað váttað.

Óli Jacobsen

Karlsborg í Vágshotni er eitt kent hús í Havn. Fiskimannafelagið eigur húsið og her er Café í neðra og Glæman við klæðum og sjóútgerð í erva. Hetta skapar alt eyka lív í hesum partinum av Havnini, har nógv fólk koma framvið dagliga umframt allir teir bátar, sum koma í Vágshotn.

Karlsborg hevur eina áhugaverda søgu. Upprunaliga átti Restorffs handil húsin, sum hava verið brúkt til fiskarbeiði, og Karl Hansen var arbeiðsformaður her. Tí varð bygningurin kallaður Karlsborg. Hesin Karl gjørdist uppsitari í Syðradali. Sonur hansara var Zacharias í Syðradali, sum búði á Reyni.

Í síni fyrstu nógvu ár hevði 14. september prentsmiðju her

Heimanfyri Karlsborg lá eitt annað pakkhús, Frederiksborg, sum kanska var har FF er nú. Tað kundi verið stuttligt um onkur veit meira um hetta.

Karlsborg

Sum tað sæst er rættuligt kramm í kjallaranum í Karlsborg. Sagt verður, at stórviðurin er komin úr Bauers kirkju, katólska kirkjan í Rættará, sum gamli Restorff keypti ein part av sum hann síðan tók niður fyri at nýta tilfarið til onnur endamál.

Her sæst Johanna Mathea saman við ommudótrini Jóhannu og manni hennara Kára av Rógvi.

Johanna Mathea 100 ár

Tann 9. august verður Johanna Mathea Skaale, ættað av Trøllanesi, men búsitandi í Havn, 100 ár. Johanna Mathea hevur upplivað nógv í sínum lívi, sum vit eisini greiddu frá, tá hon gjørdist 95 ár. Í komandi blaði, ið

verður prentað føðingardagin, og kemur út dagin eftir, hava vit enn eina frásøgn um lívið hjá Jóhannu Matheu.

Kunnngerð

Serstaka byggisamtykt nr. 3

Sambært gr. 6 í lögtingslóg nr. 13 frá 21. mai 1954 um býarskipanir og byggisamtyktir verður við hesum gjørt kunnugt, at Tórshavnar býráð á fundi 29. juni 2006 samtykti broytingar í serstøku byggisamtykt nr. 3 og almennu byggisamtyktini fyri Tórshavnar kommunu.

Ætlaða broytingin er, at matr. nr. 735, við Traðabrekku, Tórshavn, verður broytt frá D1 friðki til A1 sethúsaðki.

Eisini er ætlanin at broyta serstøku byggisamtykt nr. 3 samsvarandi, fyri matr. nr. 735, frá C1 øki til alment endamál til A sethúsaðki.

Harafturat er ætlanin at broyta serstøku byggisamtyktina 3 fyri matr. nr. 733b, 736a, 723a, 734a og part av 731, Tórshavn, fyri at fáa samsvar við almennu byggisamtyktini fyri Tórshavnar kommunu, frá C1 øki (almenn endamál við loyvi til bygging av einstøkum almennum stovnum) til C2 øki (almenningur har ikki er loyvt at byggja).

Tilfar sum ætlaðu broytingina liggur frammi í Snarskivuni á Vaglinum, frá 24. juli til og við 14. august 2006, frá mánadegi til friggjadag frá kl. 9.00 til kl. 16.00, hósdag tó til kl. 18.00.

Møgulig mótmæli ella broytingaruppskot verða at senda Tórshavnar kommunu skrivliga áðrenn 24. oktober 2006.

Tórshavnar kommuna

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

9. juli
Pluss 4,5 stig og greytasvart í toku. "Lómur" er á veg inn at landa, teir hava um 120 tons inni eftir at hava fiskað í 2 samdøgur; óført fiskarí hjá teimum.

"Markus", sum var inni í Nuuk í síðstu viku, legði gott og væl 600 tons upp. Trolararnir hava verið víða um, "Polar Nagtoralik" og "Polar Amaroq" hava báðir verið á Fl. Cap og roynt: "Polar Nagtoralik" er á veg til Íslands at landa.

14. juli
+ 5,6 stig og vindur av norðri. "Akamalik" kom inn at landa í morgun, teir hava gott og væl 400 tons inni, og "Lómur" kom eisini inn at landa í morgun, teir hava um 115 tons inni eftir aftur at hava roynt í 2 døg.

Herfyri frætti eg frá tveimum kanadiskum trolarum, har føroyingar eru skiparar. Annar fiskaði rækjur og fiskiskapurin var so sum so, teir lógu um 35 tons um døgnið, og talið var 220-230 pr. kg.

Hin trolarin fiskaði svartkalva, teir liggja um 63 gradir N og 60 V í kanadiskum sjógvu. Teir høvdu fiskað í 12 samdøgur og høvdu 170 tons inni av j-cut.

Og so ein stubbi frá trolaranum "Kappin", sum liggur í Kobbefjorden og tekur ímóti fiski frá smábátum: Teir hava ligið har síðani 25. juni, og teir hava 150 t inni. Mongdirnar eru ógvuliga ymiskar, sum teir fáa um dagin, tað svingar nógv frá 3 t til um 25 t.

Ein lettiskur trolari hevur tikið ímóti toski í Juli-anehåb - ella Qaqortoq, sum tað nú eitur. Trolarin eitur "Björgvin Senior", og lettarin vilja ikki geva skipinum nýtt navn, sum nú er. Skiparin sigur, at toskurin er alt ov smáur, og at hann skuldi fingið frið nøkur ár afturat. Tað sama siga fiskifrøðingarnir, men tað er nú fiskimálaráðharrin, sum gevur loyvi til at fiska. Tað er tað sama her hjá okkum - bara gilla at fáa, og tað skuldi verið bannað at fiska við

botngørnum og eisini toskagørnum. Alt tað, sum skal føra stammuna viðari, minskar í stødd hvørt ár tíverri.

17. juli
Í dag er + 10,2 stig og dýrðarveður. "Polar Natar-naq" hevur verið í Manitsoq og landað, teir komu higgar eftir fólki í gjár. "Natar-naq" er í Manitsoq og landar, teir hava um fulla last.

Í morgun lá "Ocen Tiger" uttan fyri Møllersø og bíðaði eftir at fraktskipið skuldi loysa, so teir kundu sleppa at landa. Teir komu at í kvöld; teir hava fulla last. "Ocean Tiger" byrjaði túr í Eysturgrønlandi, men har var so at siga einki at fáa, og ísurin tarnaði teimum í at koma framat, so teir endaðu aftur her á okkara leiðum.

"Polar Amaroq" er í Nuuk í dag og landar.

18. juli
+ 5,2 stig og lot av suðri við regni. Hann brendi á við nógvum vindi seinna-

partin. Í skrivandi stund er vindurin minkaður.

"Lómur" kom inn at landa seinna partin, teir hava um 115 tons inni. Teir koma úr rækjukassanum hesaferð, og slagið er í lagi, verður sagt.

Í kvöld bleiv sagt eitt sindur um tosk í Pressuni. Tað er fiskimannafelagið APK, sum er í gongd við at seta eina nevnd, sum skal koma við dómum um, hvussu teir skulu loysa gátuna, tá toskurin kemur aftur. Nú hava teir funnið útav, at toskurin kemur aftur í 2009, og so skal alt leggjast til rættis, hvussu toskurin skal hagraiðast her á landi. Tað verður spennandi.

Vit sóu nakað í sjónvarpinum í kvöld, ið var tikið niðri í Qaqortoq, har "Björgvin Senior" tók ímóti fiski. At síggja til kundi alt brúkast til greipafisk. Eg kom í tankar um ein mann, sum var við gamla Simiutaqtrolaranum, sum lá og tók ímóti fiski her inni í okkara fjarðum. Hann segði, at toskaflokin vóru ikki

størri enn sildafløk, og tað líktist tí, sum vit sóu í sjónvarpinum í kvöld.

"Natar-naq" fór nýggjan túr í kvöld, teir hava verið í Manitsoq og landað. "Regina C" er inni í Nuuk og landar.

19. juli
Stilli og pluss 5,6 stig, men hann hevur lovað nógvan vind og regn alla hesa vikuna.

"Qaqatsiaq" kom inn seinna partin at landa, teir hava fulla last eftir 8 døgum. Teir hava ligið og bíðað eftir landingartørni síðani leygardagin.

"Ocean Tiger" og "Lómur" fóru nýggjan túr í dag, og kanadjarin "Iniksuk" er inni í Nuuk og landar í dag.

21. juli
+ 5 stig og lot av suðri. "Polar Timmjarmiut" hevur verið í Manitsoq og landað, teir loystu aftur í kvöld til nýggjan túr. Teir høvdu gott og væl 300 tons inni eftir 9 daga roynd við einum trol.

"Polar Amaroq" skal inn

til Nuuk í morgin at landa og skifta fólk. Mánadagin tann 24. skulu "Markus" og "Natar-naq" inn til Nuuk at landa og skifta fólk, og hósdeginn skal "Tarsermiut" eisini landa í Nuuk.

Mánadagin tann 24. skal "Manu" landa svartkalva í Manitsoq, og "Louise L" skal landa jákupsskel.

24. juli
+ 4 stig og sirm. "Lómur" kom í morgun inn at landa, teir hava knapt 120 tons inni, teir rokna við at sigla aftur í kvöld um seks-tíðina. Teir eru óførir á "Lómi", teir hava fiskað, ja, tað mangla nøkur fá kilo í 1000 tons, teir taka jú ikki meira enn 120 tons, tá last og fabrikkinn er full. Lat okkum hopa, at tað heldur fram hjá teimum við tí góða fiskarinum.

Kári fer nú í feriu, so vit fara ikki at hoyra frá honum í næsta blað.

Frágreiðingin um tilfeingisgjald komin:

Kann ekki brúkast til nakað sum helst!

Frágreiðingin sum er komin er hvørki fuglur ella fiskur.

Tann 3. og 4. maí var ein norðurlandsk ráðstevna um tilfeingisgjald hildin á Hotel Føroyum. Hesa umrøddu vit væl og virðiliga í blaðnum 18. maí við teirri avmarkaðu vitan, sum fekst um málið. Hesar greinir finnast á okkara heimasíðu: www.fiskimannafelag.fo blað nr. 367.

Vit fara fyrst at tríva í málið í síni heild. Tá tosað verður um avgjald av tilfeinginum, tosa vit um tvey ymisk mál. Annað er, at tað kann bera til hjá reiðara at selja tey fiskirættindini, sum hann hevur fingið, fyri óhoyrdar upphæddir. Tað er rættilig semja um, at hetta eigur ikki at bera til. Men politisk ósemja um hvussu hetta skal broytast, saman við politiskum dugnaloyssi, ger, at einki hendi uttan nøkur upplop, tá slíkar sölur fara fram.

Hin spurningurin er, hvørt tað skal gjaldast eitt loypandi avgjald av fiskiloyvum, sum verða brúkt sum upprunaliga ætlað, nevniliga fiskiveiðu. Tað er hetta gjald, sum vanliga verður kallað tilfeingisgjald.

Tað finst ein akademisk klika, sum er so uppsett uppá hetta seinasta, at tann fyrri meira átrokandi spurningurin verður burturtrongdur.

Tað er heldur ikki mark fyri teimum metodum, sum verða brúktar fyri at "kuppa" eitt tilfeingisgjald ígjøgnum.

Vit hava nevnt tað fyrr, og skulu tríva í tað aftur. Í september í fjør kom sjónvarpið við teimum stórtíðindum, at í tilfeingisgjaldinum lá ein inntøkumøguleiki hjá landskassanum uppá fleiri hundrað milli-ónir krónur árliga. Vit kundu tá vísa á, at próvførslan fyri hesum var tað reina fuppi. Men tað hevði ongan áhuga, tí tað samsvaraði ikki við endamálinum við hesum tíðindaflutningi.

Herfyri kundi sjónvarpið eisini greiða frá, at ein

Tabel 1. Nøgletal for de udvalgte fiskerier.

	Island	Norge	Færøerne	Sverige	Danmark
Beskæftigelse ¹	2.100	1.870	322	344	75
Landingsværdi (mio. DKK)	2.543	793	302	387	133
Antal fartøjer	76	1.145	29	57	63
Tonnage (gns. BT)	1.044	13	352	381	20
Motorkraft (gns. HK)	1.869	159	1.262	1.144	129
Forsikringsværdi (gns. Mio. DKK)	35	2	12	19	2
Antal havdage (gns.)	267	171	244	203	203
Andel af total landingsværdi (%) ²	42	9	21	46	4

Her síggjast fortreytirnar fyri útrokningunum.

Tabel 3. Størrelsen af ressourcerenten 2001–2003 (type A), mio. DKK og pct. af fangstværdi.

	Island	Norge	Færøerne	Sverige	Danmark
Aflønning af kapital	336	40	53	80	59
Aflønning af arbejdskraft	1.092	422	123	89	55
Aflønning af ressourcen	0	2	0	0	0
Total (I)	1.428	464	176	169	114
Aflønning af kapital i alternativ anvendelse	158	135	33	65	7
Aflønning af arbejdskraft i alternativ anvendelse	505	505	59	92	27
Total (II)	663	640	92	157	34
Ressourcerenten (=I-II)	765	-176	84	12	80
- pct. af fangstværdi	30 %	-22 %	28 %	3 %	60 %

Her sæst, hvussu tilfeingisrentan verður roknað út. Fyri Føroyar er grundarlagið tær 302 mill. kr, sum partrolararnir hava avreitt umrøddu ár. Hýrur eru 123 mill, men um fiskimenn í staðin høvdu arbeitt 8 tímar um dagin mánadag til fríggjadag á einum flakavirki hevði inntøkan verið 59 mill. Hetta merkir, at fiskimenn hava "skorað" 64 mill uppá tað, at teir í staðin eru slopnir til skips! Her er ikki tikin minsta hædd fyri, at hýran við einum fiskiskipi umfatar partvíst eina nógv longri arbeiðstíð enn á einum tímaløntum arbeiðsplássi á landi, og at hon eisini fyri ein stóran part liggur uttanfyri normallønartíð hjá fólki á landi.

Tabel 12. Forøgede offentlige nettoindtægter ved omfordeling af ressourcerenten, mio. DKK.

	Island	Norge	Færøerne ²	Sverige	Danmark
Brugerbetaling:					
Afskaffelse af tilskud	0	9	8	26	8
Optrævelse af fiskerforvaltnings_omkostninger	³ 49	84	25	66	14
Afskaffelse af fiskerfradraget	10	39	14	0	2
Landingsafgifter:					
Introduktion af afgift på niveau med Islands (2006)	56	16	6	8	3
Introduktion af afgift på 5 %	139	40	15	19	8
Introduktion af afgift på 10 %	278	79	30	39	16
Introduktion af afgift hvor ingen stilles dæligere ¹	530		65		71

Umrøddu skoring hjá fiskimonnum uppá 59 mill, skulu teir gjalda ein part av aftur til samfelagið, sum hevur gjørt teimum tann beina at lova teimum at fiska.

Her eru fleiri móguleikar. Tveir av teimum eru at avtaka inntøkuþrygd fiskimanna og at avtaka fiskimannaskattin! Hetta eru tónar, sum ikki eru heilt ókendir, og tað er ikki stórt meira at siga um tað.

Gallupkanning beint eftir hesar sendingar vísti ein meiriluta millum fólk fyri tilfeingisrentu. Hetta er bert enn ein vátan um, hvussu væl tað riggar hjá fjølmiðlunum at manipulera við fólki. Tað kann ikki vera ringt at fáa meiriluta fyri eini skipan, sum kann gerast eitt slíkt gullnám fyri samfelagið!

Tilfeingisgjald Grundarlagið fyri at fáa eitt tilfeingisgjald er ein tilfeingisrenta, sum gjaldið skal roknast av. Vit hava kent til íslensku skipanina, har tað er eitt gjald hjá skipunum, sum er grundað á veiðiinntøkur við frádrátti av beinleiðum rakstarútreiðslum. Tað, sum tá er eftir, er tilfeingisrentan. Av hesum verður so eitt prosentgjald sett sum tilfeingisgjald.

Tey stóru tíðindini í samband við umrøddu ráðstevnu var, at nú hevði ein bólkur undir Norðurlanda Ráðnum staðfest, at tilfeingisrentan hjá føroyskum partrolarum árinum 2001-2004 var 84 mill. ella 28% av veiðivirðinum. Roynt varð at fáa til vega eina útrokning, sum vísti, hvussu komið varð fram til hetta tal. Henda útrokning var als ikki við í framløguni, og hon kundi heldur ikki fáast til vega til teir greinir, sum vórðu skrivaðar tá.

Hetta mátti alt bíða til tann endaliga frágreiðingin kom áðrenn summarfrítíðina. Frágreiðingin er nú komin á alnótina, og prentaða útgávan skuldi verið tøk nú eisini.

Vit hava hugt gjøgnum frágreiðingina, sum telur 63 síður. Í stóðum er hon sera torskild. Hetta mál verður roknað fyri at vera so torgreitt, at tað fanst eingin føroyingur við nógv stórum førleika til at luttaka í tí arbeiðsbólkinum, sum hevur gjørt frágreiðingina! Tískil hevur ein, fyri okkum ókendur dani, gjørt niðurstøðurnar viðvíkjandi Føroyum við hjálp av akademikara úr Føroyum.

Nýggj definition av tilfeingisrentu Tað vísir seg, at definitionin uppá tilfeingisrentu í hesi frágreiðing er ein heilt onnur enn tann í Íslandi, sum er grundað á rakstrartøl.

Definitionin í hesi frágreiðing er, "det nettooverskud der er tilbage til aflønning af kapital og arbejdskraft ud over, hvad der opnås i andre erhverv".

Hetta skal skiljast so-

leiðis, at tilfeingisrenta fyri tað fyrsta er tann inntøka, sum fiskimenn fáa útyvir ta inntøku, sum teir vildu fingið um teir t.d. arbeiddu á einum flakavirki og fyri tað næsta tað avkast, sum reiðarin fær í mun til, um hann hevði sín eginpening í skipinum ella t.d. í einum banka ella sum virðisbrøv.

Hetta verður kallað tilfeingisrenta A. Tilfeingisrenta B. er umrøddu tilfeingisrenta við frádrátti av teimum útreiðslum, sum tað almenna hevur av fiskivinnuni, sum t.d. fiskiveiðiumsiting og inntøkuþrygd.

Í frágreiðingini eru talvur, sum vísa, hvussu komið verður fram til tilfeingisrentuna. Fyri ikki at fløkjast ov nógv í málinum vilja vit nærum bert halda okkum til tann partin, sum snýr seg um inntøkurnar hjá fiskimonnum við hesum skipum.

Eykainntøkur fiskimanna er tilfeingisrenta!

Taka vit føroyska partin av útrokningini, er hon grundað á 29 partrolarar, sum umrøddu árinum veiðdu í miðal fyri 302 mill. kr.

Av hesi upphædd eru 123 mill. farnar til hýrur til manningina. Og nú koma vit til tilfeingisrentuna. Um fiskimennir umborð høvdu verið t.d. á einum flakavirki, høvdu arbeitt mánadag til fríggjadag í 8 tímar pr. dag, hevði teirra lønarinntøka verið 59 mill. T.v.s. at við partrolarum hava teir fingið eina eyka hýru uppá 64 mill, sum er 76% av allari tilfeingisrentuni.

Vit kunnu lýsa tað við einum øðrum dømi. Árinum 2001-2003 var miðal manningarturur kr. 1.740. Vanlig dagløn á landi fyri 8 tíma arbeiði í normaltíð var sama tíðarskeið kr. 827. Munurin, kr. 913 pr. dag pr. mann, er tískil tilfeingisrenta. Um hesir fiskimenn ikki høvdu kunnað fingið arbeiði á landi og tí onga lønarinntøku, hevði vinningurin verið enn størri at fara til skips, og tilfeingisrentan hevði verið tað størri!

Reiðarar hava havt ein vinning uppá 20 mill. við at hava peningin í skipinum heldur enn í banka-num. Á hendan hátt koma vit umrøddu til 84 mill., ella 28% av veiðivirðinum, sum henda frágreiðing sigur vera samlaðu tilfeingisrentuna.

Tilfeingisrenta B Síðan verður komið til tilfeingisrentu B. Hon er

grundað á, at m.a. fiski-
vinnuumsitingin á landi
saman við Fiskiveiðieftir-
liti veruliga eru útreiðslur
hjá og av fiskivinnuni.

Frá teimum 84 mill. skal
tískil dragast frá inntøku-
trygd til manningina 5
mill. og fiskivinnuumsiting
20 mill., sum tilsamans
eru 25 mill., og nú koma
vit til 59 mill. í tilfeingis-
gjaldi ella 20% av veiði-
virðinum.

Síðan verður greitt frá,
hvussu tilfeingisrentan
kann hækka. Hetta skal
ikki komast inn á. Bert
kann nevast, at ein for-
treyt er ein fullkomilig
tillaging, har tað ikki verður
tikið atlit at nøkrum,
sum t.d. arbeiðspláss í
fiskivinnuni, ella eina
javna spreidding av fiski-
vinnuni kring landið.

Rokningin til
fiskimenn
Nú koma vit til tann part-
in av frágreiðingini, sum
kallast “Ressourcerentens
fordeling”.

Her er niðurstøðan tann,
at ein partur av hesi til-
feingisrentu skal fella til
samfelagið ella “fólkið”,
sum jú eigur tilfeingið.
Her er tað ikki nóg mikið
við tí skatti og øllum
øðrum, sum veiðan gevur
av sær til samfelagið.

Her hevur bólkurin eis-
ini eitt uppskot. Tað kann
verða mint um, at sam-
bært hesi útrokning, so
eru tað fiskimenn, sum
eiga størsta partin, nevni-
liga 76% av tilfeingisrent-
uni við partrolarum. Tí
eru tað eisini teir, sum
skulu gjalda sín stóra part
til samfelagið.

Her er tískil uppskotið,
at inntøkutrygdin og skatta-
skipanin hjá fiskimonnum
skulu avtakast. Tá hava
fiskimenn goldið sín part
aftur til samfelagið. Eitt
annað uppskot er, at skip-
ini skulu krevjast eftir
útreiðslunum til fiski-
vinnuumsitingina, og er
henda upphædd 25 mill.
Hvussu hetta kemur at
ávirka fiskimenn, er so
eisini ein spurningur.

Áðrir møguleikar eru
landingargjöld upp til 10%
av landingarvirðinum.

Okkara niðurstøða
Hetta er ein saklig gjøgn-
umgongd av frágreiðing-
ini við teimum niðurstøð-
um, sum hava okkara
áhuga.

Men fyrst mugu vit siga,
at vit skilja als endamálið
við hesi frágreiðingini. Hon
er so teoretisk, at hon
neyvan kann brúkast til
nakað sum helst.

Sum vit søgdu í okkara
fyrstu viðmerking, broyt-
ast viðurskiftini so skjótt í
fiskivinnuni, at tað er ringt
at síggja nyttuna í tølum,
sum stava frá 2001 til
2003, serliga tá nýggjari
tøluttan iva høvdu verið
tøk.

Vit kunnu annars skilja
eina skipan, sum er grund-
að á raksturin hjá skipun-
um. Men at fara at sam-
meta lønir hjá fiskimonn-
um við tær hjá fólki, sum
arbeiðir á landi vanligan
arbeiðsdag, og so gera
munin upp sum eitt “av-
lop”, sum avgjald skal
gjaldast av, er í okkara
verð í stríð við alt, sum
eitur vit og skil.

Tað eru í hvussu er
tvinni viðurskifti, sum
gera stóran mun millum
arbeiðsviðurskifti hjá fiski-
monnum og arbeiðarum í
vanligum arbeiði. Tað er
lutvist tað dagliga tímatali-
ð, sum tað verður arbeitt
og lutvist arbeiðstíðirnar.
Fiskimenn arbeiða jú allar
 dagar í vikuni og allar
tímar á samdøggrinum, og
roknast kann við einum
munandi hægri tímatali
enn teir 8, sum eru grund-
arlagið fyri dagløn á landi.
Tað kundi kanska verið
eitt lítið sindur av skili í
eini sammeting, um gjørt
varð upp, hvussu nógv
vanlig tímæløn hevði givið
hjá fiskimonnum við teirra
arbeiðstíðum. Tá hevði úr-
sliðið heilt vist blivið eitt
heilt annað.

Tað hevur onkuntið ver-
ið tosað um, hvussu høg
ein fiskimannainntøka skal
vera sammett við lønir á
landi, fyri at fiskimaðurin
kann roknast fyri at vera
rímiliga løntur. Birgir Dani-
elsen fiskasølustjóri plag-
di at hava eina serliga
deild í síni ársfrágreiðing
um serlig evni. Einaferð
umrøddi hann inntøkur

fiskimanna og metti, at
tær áttu at vera tað dup-
ulta av eini vanligari løn á
landi, áðrenn hon kundi
sigast at vera rímilig. Okk-
ara royndir siga eisini, at
verður fiskimannainntøk-
an minni enn 1,5 dagløn,
tá verður trupult at fáa
fólk. Tað er eisini tað, sum
sæst við línuskipum.

Vit meta tískil hendan
partin av frágreiðingini
fyri at vera veruleikafjart
teoretiskt krotusmið, sum
ikki kann brúkast til
nakað sum helst í einum
veruligum heimi.

Tað ger okkum ikki
minni varnar, tá henda
uppstilling síðan verður
brúkt sum grundgeving
fyri at gera seg inn á rætt-
indini hjá fiskimonnum.
Her byrja vit at síggja
hógvar stinga undan, sum
vit hava sæð fyrr.

Sum sagt meta vit hetta
at vera skriviborðsarbeiði
av eini aðrari verð, sum
als ikki tekur atlit at, hvussu
heft okkara samfelag er at
fiskivinnuni. Tað er ein
royndur lutur, at gongst
illa hjá fiskivinnuni, so
ávirkar hetta alt samfel-
agið. Fyrsta liðið her eru
fiskimenn og skip. Í hesi
frágreiðingini er útgangs-
støðið, at fiskimenn kun-
du eins væl arbeitt á landi.
Fara teir til fiskiskap, so
fáa teir ein vinning, sum
teir partvist skulu lata frá
sær aftur. Her verður als
ikki hugsað um, at fór
fiskimaðurin ikki til fiski-
skap, so hevði einki verið
sum eitur “alternativ an-
vendelse” av arbeiðsmeg-
ini, sum tað eitur í frá-
greiðingini. Tað tykist,
sum at tað er hugburð-
urin, at fiskimenn skulu
meta tað, sum at sam-
felagið ger teimum ein
beina at sleppa at fiska og
ikki øvut.

Tíverri er henda frá-
greiðing burturspilt stríð
og pappír! Hetta er spell,
tí vinnnan hevði uttan iva
verið áhugað fyri einum
mennandi orðaskifti um
hetta mál. Men við øllum
teimum hógvum, sum
stinga seg undan, hevur
vinnan ikki annað val enn
at vísa øllum frá sær og at
royna at verja borg.

Minningargrunnur

Dánjal Niclasen’s

Við hesum verður sagt frá, at umsóknir fyri 2006 um stuðul úr Minningargrunni Dánjal Niclasen’s eiga at verða okkum í hendi í seinasta lagi hósdagin, hin 10. august 2006.

Umsóknarblað fæst við at fara á heimasíðuna www.faroe.com ella heimasíðuna www.united.fo ella seta seg í samband við Faroe Seafood, tel. 35 55 55. Umsóknarblaðið skal sendast til nevndina í Minningargrunni Dánjal Niclasen’s:

Minningargrunnur Dánjal Niclasen’s
c/o Faroe Seafood
Postbox 68
FO-100 Tórshavn
Att.: Meinhard Jacobsen, nevndarformaður

Endamálið við Minningargrunni Dánjal Niclasen’s er at stuðla ungum føroyingum, ið vilja útvega sær **viðari útbúgving** innanfyri føroyska fiskivinnu. Í 2006 verða umsóknir um stuðul úr Minningargrunni Dánjal Niclasen’s raðfestar á henda hátt:

- Serútbúgving í handels- og fíggjarviðurskiftum, sum hava við fiskivinnu at gera.**
- Marknaðarkanningar til frama fyri føroyska fiskivinnu.**
- Viðari útbúgving, ið hevur við viðgerð og góðsking av fiski og fiskavørum at gera.**
- Kanning av fiskiskapi uttanfyri Føroyar, sum kann bera í sær nýggjar veiðuhættir ella veiðu av fiskasløgum, ið ikki hava verið vanlig í Føroyum.**

Tíðindaskriv

25 ára starvsdagar og prógv

Faroe Seafood Vestmanna hevur havt 25 ára starvsdagar og ein, sum hevur lokið útbúgving sum fiskavirkari. Lærutíðin var á Faroe Seafood Vestmanna.

Ovast til vinstru er Jónolvur Andreasen, sum hevur verið 25 ár og Sunnfríð Isaksen, útbúgvinn fiskavirkari, og Jákup Eli Thomsen, virkisleiðari.

Niðast til vinstru er Elisa Ingebrigtssen, Bergfríð (Begga) Olsen og Elisabeth Hummeland, sum allar hava verið 25 ár.

Sigast skal eisini, at vit hava onkran, sum táttar í at hava 30 ára starvsdag.

Øll finga blómur og príðislut sum tøkk fyri trúgva tænastu.

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióutgerð	Furuno/Silcor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgerð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatíons-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatíons Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikations	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensorar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:

Sjálvandi hava vit útgerð til GMDSS SÝN og Service, sum vit eisini gera

Nú skip og virki aftur leggjja saman: Er tann fría prískappingin í vanda?

Nú Føroya Fiskivirking hefur yvirtikið Beta hava teir uttan iva áhuga fyri so lágum fiskaprísum sum gjørligt!

Dagliga hoyra vit í hesum døgum, at fiskavirkir hava keypt skip, sum skulu tryggja teimum rávørutilgongdina.

Hetta ljóðar alt sera væl, men kann tó hava við sær, at vit fara aftur til tíðina undan teirri prískapping, sum seinastu árin hevur tryggjað fiskimonnum rímligan prís fyri fiskin.

Vit hava so lætt við at gloyma - og tí fara vit her at minna um gongdina fram til endan av 1980-unum, tá skip og flakavirki vóru knýtt saman. Grundleggjandi týðningurin í hesum er, at samlaða fyrítøkan - skip og virki - hevur áhuga í, at fiskaprísurin er so lágur sum gjørligt, fyri at minni skal verða at gjalda í hýrum, sum verða goldnar í prosentum av avreiðingarprísum. Hetta hevur so aftur tað við sær, at fyrítøkan kemur at gjalda lægri prís fyri fiskin enn tað, hann er verdur, og prísurin kann tá lættliga verða settur eftir tørvinum hjá virkinum heldur enn hjá fiskimonnum.

Áttu at lært av søguni

Vit hava sera vánaligar royndir av hesum. Í langa tíð høvdu vit eina prísásetingarskipan, sum fryst og fremst var ætlað at tryggja tørvin hjá virkjum, og so kundu fiskimenn og skipini fáa "avlopið". Tá hevði tað - stórt sæð - ongan týðning, hvussu virkini vórðu ríkin, tí allar útreiðslur og allar útreiðsluvækstur varð innroknaður í fiskaprís, sum gjørdist

tilsvarandi lægri.

At skipanin við ráfiska-grunninum eisini var við til at grugga hesa gongd, er eisini ein partur av hesi søgu.

Henda skipanin gjørdist ein búskaparlig vanlukka. Tað vísti seg nevnliga, at virkini - og onnur lið á landi - "slúktu" ein størri og størri part og stundum allan vøksturin av marknaðarprísunum. Tørvurin hjá fiskimonnum at fáa hægri prís gjørdist so øktur studningur úr landskassanum.

Eitt dømi um hetta er, at frá 1979 til 1989 vaks marknaðarprísurin á upsa við kr. 2,49 pr. kg. ráfisk. Av hesum fóru kr. 2,48 til tey ymisku liðini á landi, meðan 1 (eitt) oyra kom upp á prís, sum virkini rindaðu. Kortini koyrdu tey við halli. Ein onnur avleiðing var, at fiskimenn og teirra felag gjørdust syndabukkar fyri hesa gongd.

Tað var vinnan sjálf, og ikki minst FF, sum í 80-unum gjørdi vart við, at hetta kundi ikki halda áfram. FF kom á fiskivinnutingi í 1986 fram við ítøkiligum uppskoti um marknaðarbúskap í flakavinnuni á landi. Okkara uppskot var, at virkini - í staðin fyri at fáa eina fasta krónuupphædd tillutaða pr. kg. ráfisk - skuldu fáa ein prosentpart av fremleiðsluvirðinum í sín part. Hetta skuldi so eggja virkjum at fáa gjørt "lagkøkuna" so stóra sum gjørligt, tí so gjørdist teirra partur av henni eisini størri.

Hetta ljóðar kanska ikki

av nógvum í dag, men hetta var eitt kollveltandi hugskot tá.

Tað var eisini hetta, sum varð lógarfest fáa ár seinni.

Hetta virkaði eisini bein- anvegin. Virkini fóru at kappast um fiskin út frá teirri fortreyt, at einasti møguleiki fyri at fáa fisk til virkini var hægst møgulig marknaðarprísur við lægst møguligum útreiðslum.

Seinni fingi við so uppboðssølu, sum stuðlaði hesi gongdini, og vit fingi eisini tað, sum kann kallast eitt búskaparligt undur, har virkini nú kundu rinda meira fyri fiskin uttan studning, enn tey frammanundan høvdu gjørt - við studningi.

Tað gjørdi eisini sítt, at virkir og skip - aftan á kreppuna - vóru ríkin hvør sær. Nú var tað ikki longur so, at virkini skuldu gjalda hallið hjá skipunum og øvugt. Allar royndir vísa, at hetta er tann ringasta koddaskipan sum finst. Tá ein fyrítøka veit, at hon einsamøll má syrgja fyri javnvág millum inntøkur og hall, verður hugburðurin ein heilt annar, enn tá hon kann roknað við, at onkur annar rindar eitt møguligt hall.

Hetta hevur eisini sæst í hesi vinnu, har bæði skip og virki hava fingið munandi meira burtur úr hvør sær, enn tey fingi, tá tey vóru saman.

Skulu vit nú enda aftur í somu suggu? Tað hevur leingi ligið á

ljóði, at tað er kreftir, sum hava ynskt at komið aftur til ta gomlu skipanina, har skip og virki vóru knýtt saman. Tað hava eisini verið einstøk dømi um hetta, og hesi hava ikki verið nakar stórir vandi, so leingi uppboðssølan hevur fingið nóg mikið av fiski til at vera tann "prísásetandi", sum kann vera avgerandi fyri avreiðingarpriis hjá øllum fiskimonnum og skipum.

Men gongdin við sam- anleggjing av skipum og virkjum hevur nú rættuliga tikið dik á seg, og fleiri og fleiri skip verða - í størri og minni mun - keypt av virkjum. Tað sigur seg sjálvt, at fyri hvørt skip, sum fer tann vegin, broytist javnvágin frá tí fríu kappingina og hellur aftur til tann planbúskapin, sum vit høvdu fyrr og við teimum avleiðingum, sum fiskimenn nú kunnu óttast fyri.

Vit kunnu koma at fáa íslenskar tilstandir, har tað í stóran mun eru virkini, sum áseta fiskaprísirnar. Tað hava verið fleiri drúgv verkføll í Íslandi júst orsakað av hesi skipan.

Fiskimenn mugu tí vera á varðhaldi og ansa eftir prísinum, teir fáa, og teir mugu gera bart, um teir ikki fáa tað sama sum hinir. Í ringasta føri mugu fiskimenn fara at nýta teirra frábýtisrætt, sum gevur teimum møguleikan at selja sín part av veiðuni til hægsta prís.

Vónandi fer tað ikki at gangast so illa, sum vit óttast!

GUÐS
ORÐ

Torleif Johannesen

Ítøkiligur kærleiki

Tí at so elskaði Gud heimin, at hann gav son sín, hin einborna, til tess at ein og hvør, sum trýr á hann, ikki skal glatast, men hava ævigt lív. Joh. 3,16

Elskar Gud meg?

Hesin spurningur upptekur mong. Fyri nøkur er tað sjálvsagt, at Gud er kærleiki. Fyri onnur er Gud kærleiki, so leingi tað gongst teimum væl og eftir vild. Fáa tey trupulleikar ella gerast sjúk, broytist meiningin og upplivingin av Gudi. Fyri uppaftur onnur er tað beinleiðis møsn at tosa ella hugsa um, at Gud er kærleiki, tí so nógv ónt og órættvíst er í heiminum.

Felags fyri øll hesi fólkin er, at teimum tørvar nakað heilt grundleggjandi. Tey hava ongantíð - í Guds heilaga ljósi - sæð synd, vesaldóm og glataðu stöðu sína. Høvdu tey tað, so hevði Guds kærleiki verið tað minst sjálvsagda av øllum á fold.

Fyri tann, sum veruliga sær synd sína í hugsan, orð og gerð - sær glataðu stöðu sína - verður ein spurningur sera átrokandi: "Elskar Gud veruliga meg?" Tá broytast teir ivingarsomu, speisku og vísindarligu spurningarnir um Gud til spurningin: "Harri, elskar tú veruliga meg?" "Finst tað ein faðirhond og ein frelsarhond, sum eg kann halda í, og goyma meg í í hesum ónda, kalda og gudleysa heimi?"

Uppá tann spurningin kemur Gud ikki vil longum og fløktum svari, sum bara nøkur kunnu skilja. Hann tekur teg í hondina og leiðir teg til Golgata, har hann steðgar við mittasta krossin. Hann vísir tær harvið til eina søguliga hending, sum fór fram á einum ávísum stað til eina ásetta tíð.

Hyggjandi upp á son sín, Kristus, sigur Gud við teg: "Sært tú henda nakna, sundurbrotta, nívda, revsaða, tornakrýnda, avbukaða og blóðuga mannin? Her hongur mín kærleiki til tín sjónligur í og við "holdi og blóði." Jesus er mitt kærleiksprógv til tín og til allan heimin!"

"Í hesum varð Guds kærleiki opinberaður okkara millum, at Gud hevur sent son sín, hin einborna, í heimin, fyri at vit skulu liva við hann. Í hesum er kærleikin: Ikki at vit elskaðu Gud, men at hann elskaði okkum og sendi son sín til at vera bót fyri syndir okkara." 1. Joh. 4,9-10

Játtar tú nú vantrúgv, iva og synd tína og biður Gud um fyrigeving, upplivir tú heimsins størsta undur: Jesu blóð reinsar teg frá allari synd, samstundis sum Jesus umfavnar teg við frelsarørmum sínum. Tá upplivir og hvílir tú í Guds kærleika.

Liv nú har.

"Sirene" kom ikki til Føroyar, men fór til Íslands í staðin.

Serene

Tá FF var í Hetlandi í apríl mánaði, vóru vit eisini á Whalsay, sum er fremsta havn í Hetlandi fyri uppsjóvarskip. Vit fingur vit at vita, at Magnus Poulsen hevði selt "Serene", ein tann besta bátin í Bretlandi, til Føroyar.

Vit fingur ikki rættiliga tá uppspurt, hvør ið hevði keypt. Men seinni er komið fram, at hetta skip var við í ætlanum hjá Eiler

Jacobsen, áðrenn hann tók avgerðina at selja "Krúnborg" við øllum rættindum. Tískil spurdist ikki meira burtur úr hesi söluni.

Nú er "Serene" so seldur til Íslands. Upprunliga var ætlanin hjá Magnusi Poulsen og hansara synum at byggja eitt nýtt skip. Men hetta tekur ov langa tíð, og tí ætla teir at keypa ein trolara innan

tveir mánaðir, so teir kunnu sleppa í driftina aftur sum skjótast.

Annars síggja teir somu gongd í Hetlandi sum í Føroyum, at tað er kravgangur eftir uppsjóvarfiskiloyvum. Tann fremsti báturin í hesum flotanum, "Altaire", varð fyrri kortum yvirtikin av holendskum áhugamálmum.

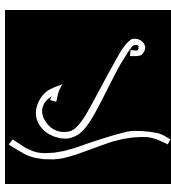
Vit hava stórt úrval av fiskireiðskapi til línu og snellu

Svøvlalínu frá 3,5 til 9 mm. Tit avgera sjálv, hvussu langt skal vera millum svøvlarnar.

Húkar í ymsum støddum og sniðum. Rippaðir og órippaðir. Teymar frá nr. 4 til 20 í fleiri litum.

Eisini eru handlarnir fullir av klæðum til sjó- og arbeiðsfólk. Frá innast til uttast.

TEYMAVIRKIÐ
FO-620 Runavík · Tel. 473000

SNØRISVIRKIÐ
FO-700 Klaksvík · Tel. 455254

GLÆMAN
FO-100 Tórshavn · Tel. 318600

BJARGINGARBÁTUR

– hin tryggja loysnin!

Gummi bjargingarbátur til 4 fólk.

Set ikki lívið í vága, men ferðast tryggur á sjónum!

prísir úr
9.999,-

GUMMIBÁTATÆNASTAN

31 49 13 | Mannaskarð 4 | FO-110 Tórshavn | gbt@gbt.fo | www.gbt.fo

Pakningur úr kartong, bylgjupappi og tjúkkum pappi, plastikki og øðrum tilfari til idnaðarlig endamál.

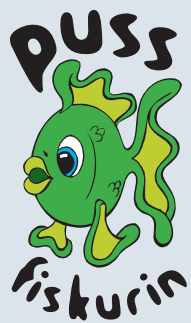
Vit útvega eisini: Plastvørur • Pakklútgerð Maskinur • Arbeiðsklæði Trygdarútgerð • Knívar • Tilsetning • Sekkir • Plattar • Vaskievni

Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari ...sjálvandi til besta prísini!

FARPACK

Smyrilvegur 5, P.O. Box 3099, 110 Tórshavn, Føroyar
Tel +298 35 3000, Fax +298 35 3010, farpack@farpack.fo

www.farpack.fo

Spurningur: Hvat hevur lítli prins Christian, sonur Frederik og Mary, til felags við Rip, Rap og Rup?
 Svar: Onkel Joakim!

Hjá tannlæknanum
 - Nú, hvussu gekst hjá tannlæknanum?
 - Hann tók tvær tenn.
 - Eg helt at tú bert hevði ilt í einari tonn.
 - Ja, men hann hevði ongan vekslipening og eg hevði bara ein 500 krónuseðil.

Á ellisheiminum
 - Tú ert so romantiskur, Jógvan, tá tú framvegis kallar konuna fyri "mín elskaða" eftir so mong ár.
 - Satt at siga er tað tí at eg havi gloymt hvussu hon eitur

Millum grannar
 - Tú mást endiliga ikki siga konuni, at tú hevur lænt mær pening!
 - Nei, nei, men tú mást heldur ikki siga konu míni, at eg havi nakran pening at lána.

Trúfast tjaldur

Tjaldur er ikki sum annar fuglur. Tað hevur ein góðan menniskjansligan eiginleika, sum er trúfesti. Tað eru fleiri dømi um, at tjaldur vitja tey somu hús ár eftir ár.

Vit vistu um eini hús, har eitt tjaldurspar helt til í nógv ár. Eina ferð kemur ein granni inn í garðin hjá viðkomandi og spyr, um hann kann sleppa at læna hansara trillubøru. "Jú, tað er gaman í. Tak hana bara, hon stendur her". Maðurin fer eftir trillubøruni, og tjaldurini leika ør og vilja leggja á mannin, og

hann mátti bara sleppa sær frá børuni. So fer maðurin í húsinum eftir trillubøruni og handar gestinum hana. Tá var alt í lagi!

Jenny og Tórolfur Samuelsen búgva uppi í Marknagili, har eisini tjaldur halda til á stykkinum hjá teimum. Her hevur eitt tjaldurspar hildið til í eini 20 ár, har tey hava verið sum húsfólk. Tey hava verið so tom, at tey eta av hondunum. Hesa ferðina kom tó bert annað tjaldrið aftur. Makin er vorðin burtur síðan í fjør. Hetta

tjaldrið er sera eyðkent, tí tað er okkurt galið við øðrum beinum, so tað stendur bert á einum beini, men tað tykist ikki at bila.

Hendan dagin vit komu framvið stendur tjaldrið so fitt uttanfyri køksvind-eygað og bíðar eftir einum bita.

Um tjaldrið verður annars sagt:

Tjaldrið (*Haematopus ostralegus*) er tjóðarfuglur í Føroyum. Longd 45 cm.

Tjaldrið er at síggja alt summarið. Tey flestu tjaldurini eru í Wales um veturin, men nøkur flúgva heilt til Fraklands. Tey koma aftur til Føroya á grækarismessu tann 12. mars, og sagt verður, at tey hava fult reiður tann 3. mai.

Tjaldursegg og ungi

Eitt tjaldursreiður er ein lítill kulla, ið kann verða fóðrað við smásteinum og skeljum. Eggini eru gulbrún við myrka brúnum plettum og strikum, og tey eru uml. 57 x 40 mm til støddar. Ungarnir klekjast eftir 25 døgum. Tjaldrið er ein av teimum fáu vaðfuglunum, ið fóðrar ungar sínar. Tá foreldrafuglurin t.d. hevur fangað ein maðk, verður hann lagdur frammanfyri ungan, sum so etur hann. Ungarnir halda ofta til í grýtutum lendi, og har eru kamoflasjultirnir hjá ungunum tann besta verjan. Øll, ið nærkast reiðri og unga, verða harðliga útskeldað.

Her sæst tjaldrið frá køksvindeyganum

Tjaldrið stendur trúfast og bíðar eftir einum bita.

dagsins MYND

Nakrir ordiligir toskar

Hendan myndin er tikin umborð á "Hvilvtenni" umleið 1990. Menninir eru: Oddvald Juul (th.) og Helgi Lervig.